

Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VII Interesting and rare ornithological records in South Bohemia VII

Vojtěch Kubelka^(1, 2, 3, 4) • Jan Havlíček⁽⁵⁾ • Václav Mikeš⁽⁶⁾ (eds)

Abstract: This article contains detailed descriptions of interesting and rare ornithological records in the region of South Bohemia. The aim is to publish descriptions of extremely rare bird occurrences or unusually high numbers of individuals of some particularly rare species, especially massive migrations and breeding or winter irruptions during 2019. The second record of Ring-necked Duck (*Aythya collaris*) in South Bohemia, spring occurrence of Pallid Harrier (*Circus macrourus*) with possible breeding near Bezdrev pond and the first confirmed occurrence of White-winged Snowfinch (*Montifringilla nivalis*) in South Bohemia, in Šumava mountains, are included in this issue as well as a summary of other interesting observations. Previous records or regular patterns of each species occurrence are discussed. Record conditions are put in the context of known information from South Bohemia, the Czech Republic or Europe, where appropriate.

Key words: Brent Goose, Broad-billed Sandpiper, Eurasian Dotterel, Ferruginous Duck, Lesser White-fronted Goose, Long-tailed Jaeger, Pallid Harrier, Pomarine Jaeger, rare ornithological records, Ring-necked Duck, Short-toed Snake-eagle, South Bohemia, White-winged Snowfinch.

Abstrakt: Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování představují podrobněji komentovaný výskyt ptačích druhů na území jižních Čech. Předmětem zájmu jsou aktuální popisy výskytu velmi vzácných ptačích druhů nebo zaznamenání extrémně vysokého počtu jedinců určitého druhu, zpravidla početný průtah, hnízdění či zimní „invaze“ v roce 2019. V tomto díle je podrobně zpracován druhý záznam poláka proužkozobého (*Aythya collaris*) pro jižní Čechy, jarní výskyt motáka stepního (*Circus macrourus*) s možným hnízděním poblíž rybníka Bezdrev a první doložený záznam pěnkaváka sněžného (*Montifringilla nivalis*) z jižních Čech, který byl pozorován na Šumavě. Poté následuje souhrn dalších zajímavých pozorování za uplynulé období. V rámci komentářů k jednotlivým druhům jsou uvedeny dřívější záznamy nebo charakter výskytu druhu v jižních Čechách, případně je situace diskutována v celorepublikovém či evropském kontextu.

Klíčová slova: *Anser erythropus*, *Aythya collaris*, *Aythya nyroca*, *Branta bernicla*, *Calidris falcinellus*, *Circaetus gallicus*, *Circus macrourus*, *Eudromias morinellus*, jižní Čechy, *Montifringilla nivalis*, *Stercorarius longicaudatus*, *Stercorarius pomarinus*, výjimečné ornitologické záznamy.

¹⁾ Department of Evolutionary Zoology and Human Biology, University of Debrecen, Egyetem tér 1, H – 4032 Debrecen, e-mail: kubelkav@gmail.com

²⁾ Department of Biology and Biochemistry, University of Bath, Claverton Down, Bath UK – BA27AY

³⁾ Oddělení výzkumu biodiverzity, Ústav výzkumu globální změny AV ČR, Bělidla 4a, CZ – 603 00 Brno

⁴⁾ Department of Animal and Plant Sciences, University of Sheffield, Alfred Denny Building, Western Bank, Sheffield UK – S10 2TN

⁵⁾ Katedra biologických disciplín, Zemědělské fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Studentská 1668, CZ – 370 05, České Budějovice, e-mail: havlicek@zf.jcu.cz

⁶⁾ Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Dukelská 242/1, CZ – 370 51, České Budějovice, e-mail: mikes@muzeumcb.cz

Úvod

Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách představují podrobněji komentovaný výskyt ptačích druhů na území shodném se současným vymezením Jihočeského kraje (dále JČ). Jedná se o publikaci s roční periodicitou, která po čtyři roky doplňovala a od roku 2016 již plně nahrazuje Faunistická pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu (JOK 2015), která byla zpravidla dvakrát ročně sestavována v letech 1975–2015.

Sedmý díl nejvýznamnějších zjištěných ornitologických vzácností v jižních Čechách navazuje na předchozích šest publikací (Kubelka 2014, 2015, 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019). Cílem seriálu je shrnutí nejzajímavějších pozorování v uplynulém roce, respektive i starších doposud nepublikovaných záznamů, jejich zasazení do kontextu předchozích údajů o výskytu, početnosti a rozšíření daného druhu na území JČ.

Metodika

Formou samostatných příspěvků jsou podrobně zpracovány a do kontextu zasazeny výskyty nových druhů ptáků pro JČ, nově hnízdicích druhů, zjištění extrémně vzácných druhů ptáků (např. s méně než 10 existujícími záznamy na území JČ nebo druhů dříve hojnějších, ale v současnosti vymizelých), dále data rozšiřující známou dobu výskytu druhu v JČ, druhy s rekordními počty záznamů či zjištěných jedinců za určité období (zejména masivní průtah, zimní irupce a hnízdění ve vysokém počtu), kde považujeme za vhodné uvést dané zjištění do podrobnějšího kontextu.

Na samostatné příspěvky navazuje kapitola s krátce komentovanými pozorováními, která splňují výše uvedená kritéria, nebo byla vybrána na základě uvážení editorů. Příspěvky se zpravidla týkají aktuálně zpracovávaného roku, ale v některých případech (např. šíření druhu, opakované hnízdění) mohou mít i shrnující formu s přesahem do minulosti. V odůvodněných případech jsou zahrnuta i nově objevená historická pozorování, která doposud nebyla publikována. Nejprve jsou uvedeny druhy kategorie A a B (tj. druhy přirozené se vyskytující na území České republiky) podle kategorizace výskytu Faunistické komise České společnosti ornitologické (FK ČSO 2020) a v samostatné kapitole jsou zařazena pozorování druhů kategorie C, D a E (druhy, kde existuje pochybnost o přirozeném výskytu, uprchlíci z chovů a zajetí).

V článku je využívána nomenklatura a taxonomické řazení druhů podle HBW & BirdLife International (2020). U pozorování druhů, jejichž záznamy podléhají posuzovacímu procesu FK ČSO (druh označen symbolem *) jsou uvedeny co nejaktuálnější informace průběhu posouzení FK ČSO včetně jedacího čísla. Pozorování, která byla FK ČSO zamítnuta, zde nejsou publikována. Aktuální doplnění k dříve publikovaným pozorováním, zejména pokud se jedná o zamítnutí ze strany FK ČSO, jsou po zveřejnění této skutečnosti uvedena na konci článku. Z důvodu ochrany vybraných citlivých druhů nejsou u některých pozorování uvedeny veškeré známé okolnosti nálezu (např. přesné umístění hnízdiště) a druh je komentován pouze souhrnně.

Při shromažďování informací o jednotlivých druzích jsou vždy využity všechny běžně dostupné údaje. Jejich primárním zdrojem je databáze ornitologických pozorování České společnosti ornitologické – Avif (ČSO 2020) – což je v současnosti preferovaný způsob odevzdávání faunistických dat v rámci Jihočeského ornitologického klubu. Dále jsou využívány údaje odevzdané do kartotéky Jihočeského ornitologického klubu (JOK 2020), údaje dostupné ze zahraničních databází eBird (2020) a Observation International (2020), údaje z Náleзовé databáze ochrany přírody (NDOP) spravované Agenturou ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR 2020) a případně další záznamy sdělené jednotlivými pozorovateli ústně či písemně (elektronicky). V této souvislosti je důležité upozornit, že databáze ornitologických pozorování se dynamicky doplňují a pozorování zveřejněná zpětně za uplynulý rok po uzávěrce (15. ledna) nejsou až na výjimky zpracována. Pokud pozorovatelé po uzávěrce zpětně vkládají svá dosud neuveřejněná data do jakékoliv databáze, je vhodné, aby na důležité údaje upozornili editory (např. elektronickou

poštou), a to nejlépe ihned po vložení. Informace o počtu doposud zjištěných záznamů vzácných druhů v JČ, stejně jako jejich nejvyšší zjištěné početnosti, se opírají zejména o publikaci Ptáci jižních Čech komplexně shrnující data o avifauně JČ (Kloubec et al. 2015) a dosavadní články tohoto ornitologického seriálu (Kubelka 2014, 2015, 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019). I přes pečlivé studium všech současně dostupných literárních pramenů je pravděpodobné, že některé historické záznamy mohou být zmíněny v dosud nedostupných zdrojích, a proto je vždy (zvláště v případě celkového počtu historických záznamů) potřeba považovat zde uvedené počty za minimální.

Pokud pochází záznam z více zdrojů a není jednoznačné, který zdroj je primární, je upřednostňována citace databáze Avif (ČSO 2020), případně doplněna publikací zasazující pozorování do širšího kontextu. V souhrnech pozorování jsou z důvodu přehlednosti uvedeni nejvýše první dva autoři pozorování, u pozorování s více autory je uveden pouze první z nich se zkratkou et al., všechny pozorovatele je možné dohledat v původním zdroji. Při souhrnné citaci více pozorování pocházejících ze stejné lokality a termínu nejsou jednotliví autoři uvedeni. Lokalita je vždy doplněna zkratkou okresu (např. CB = České Budějovice) a číslem kvadrátu (např. [6952]) aktuálně využívané středoevropské mapovací sítě (Ehrendorfer & Hamann 1965).

Kategorie průkaznosti jsou z klasických atlasových kategorií (Šťastný et al. 2006) upraveny pro píslu čáponohou (*Himantopus himantopus*) a břehouše černoocasého (*Limosa limosa*) podle vlastností druhů – ptáci mohou krátce na lokalitě projevit známky hnízdění (např. tok), poté odletět a zahnízdit na jiné lokalitě, nebo se na lokalitě dlouhodobě zdržuje pár, který s největší pravděpodobností nehnízdí. Pravděpodobné hnízdění je v tomto případě definováno jako výskyt páru s hnízdními projevy alespoň s pětidenním odstupem na téže lokalitě (V. Kubelka nepubl.). V kategorii prokázaného hnízdění není oproti klasickým atlasovým kategoriím (Šťastný et al. 2006) žádná změna.

V textu jsou využívány následující zkratky: ad. = dospělý jedinec, ČSO = Česká společnost ornitologická, ex. = exemplář (jedinec), F = samice, FK ČSO = Faunistická komise České společnosti ornitologické, imm. = nedospělý jedinec, starší než juv., juv. = mladý vzletný, ale nedospělý jedinec, M = samec, PO = ptací oblast, PR = přírodní rezervace, PŠ = prostý šat, pull. = mládě v prachovém peří, SŠ = svatební šat, VÚ = vojenský újezd.

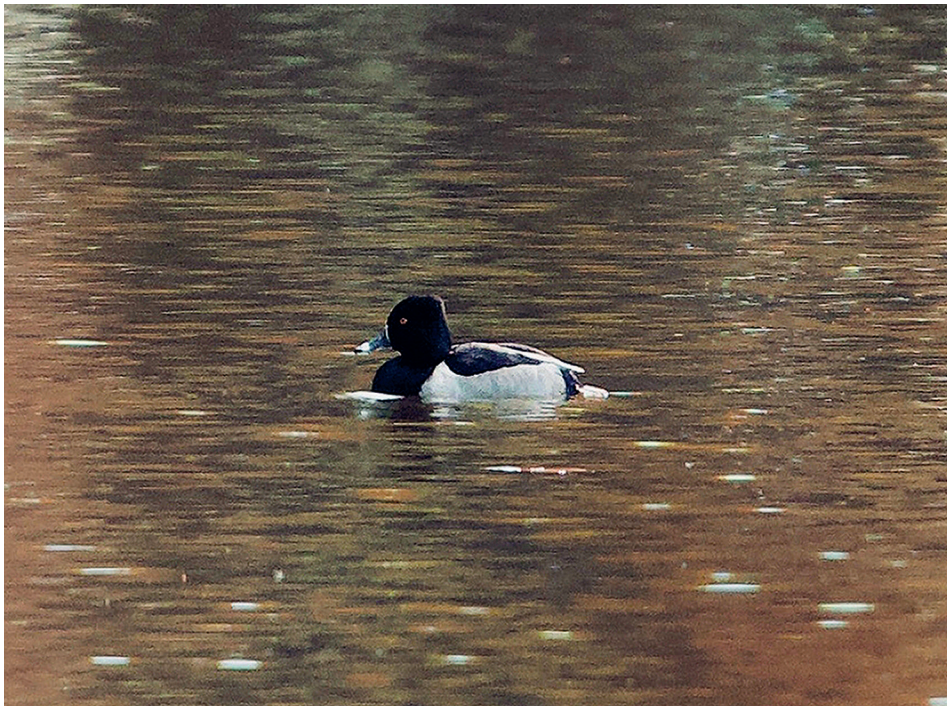
Druhý záznam poláka proužkozobého (*Aythya collaris*) v jižních Čechách

Polák proužkozobý je běžným severoamerickým druhem, který pravidelně a každoročně zalétá do západní Evropy, ve střední Evropě se však vyskytuje velmi vzácně (Cramp & Simmons 1986, Kubelka & Doležal 2007, HBW Alive 2020). Vůbec první pozorování poláka proužkozobého v České republice pochází právě z jižních Čech, kde byl 13. 4. 2006 na Dasenském rybníce na Českobudějovicku [6952] zjištěn samec tohoto druhu ve svatebním šatě (V. Kubelka, FK ČSO 2020) a pozorování bylo detailně zdokumentováno včetně toku se samicí poláka velkého (Kubelka & Doležal 2007).

Druhé pozorování poláka proužkozobého v JČ bylo zaznamenáno po třinácti letech (obr. 1, tab. 1). Dne 29. 10. 2019 zjistil J. Šimek jednoho samce na Třeboňsku na rybníce Láska, který byl následně pozorován i dalšími ornitology (ČSO 2020). Pozorování bylo schváleno FK ČSO pod jednacím číslem 103/2019 (FK ČSO 2020). Tentýž den byl stejný jedinec pozorován jinde na Nadějské rybníční soustavě, konkrétně na rybníce Rod. Druhý den se, velmi pravděpodobně stejného jedince, podařilo pozorovat na rybníce Služebný u Lomnice nad Lužnicí. Zdržoval se zde spolu s párem poláků velkých (*Aythya ferina*). Působil velmi plachým dojmem, reagoval i na projíždějící auta. Zde se zdržel do odpoledních hodin. V 16:50 odletěl s párem poláků velkých jihozápadním směrem (tab. 1). Následující kontroly lokalit i okolí již byly negativní (J. Havlíček nepubl.). Výskyt poláka proužkozobého byl doposud v České republice doložen třikrát a z toho dvakrát v JČ (FK ČSO 2020). Pozorování v roce 2019 ve dvou dnech po sobě je však jednoznačně nejdelším

Tab. 1 – Výskyt poláka proužkozobého (*Aythya collaris*) v jižních Čechách.**Tab. 1** – Occurrence of Ring-necked Duck (*Aythya collaris*) in South Bohemia.

Datum Date	Lokalita Locality	Počet Number	Poznámky Notes	Pozorovatel Observer	Zdroj Source
13. 4. 2006	Dasenský rybník (CB)	1 ex.	1 M, pozorován jen v tento den	V. Kubelka	Kubelka & Doležal 2007, FK ČSO 2020
29. 10. 2019	rybník Láška (JH)	1 ex.	1 M, odlet na ryb. Rod	J. Šimek, P. Brandl, M. Frencl	ČSO 2020
30. 10. 2019	rybník Služebný (JH)	1 ex.	1 M, velmi pravděpodobně stejný jedinec ze dne 29. 10. 2019, velmi plachý.	J. Zeman, J. Studecký, M. Lazarovič, A. Lazarovičová	ČSO 2020
30. 10. 2019	rybník Služebný (JH)	1 ex.	1 M, odlet jihozápadním směrem	T. Peterka, M. Šemnická, Z. Peterka	ČSO 2020

Obr. 1 – Polák proužkozobý (*Aythya collaris*) na rybníce Služebný u Lomnice nad Lužnicí (foto M. Lazarovič 30. 10. 2019).**Fig. 1** – Ring-necked Duck (*Aythya collaris*) at fishpond Služebný near Lomnice nad Lužnicí (photo by M. Lazarovič 30. 10. 2019).

zdokumentovaným výskytem v České republice. V případě záznamů z roku 2006 polák proužkozobý nebyl následující dny již zaznamenán (Kubelka & Doležal 2007).

Polák proužkozobý je ve střední Evropě velmi sporadicky pozorován oproti pobřeží Atlantického oceánu, kde je jeho výskyt častější. Většina pozorování pochází ze zimních, či jarních měsíců. Podzimní záznamy jsou méně časté. Například v Německu byl sice během podzimu 2019 několikrát pozorován v západní polovině země, ovšem ve východní ani jednou (Club 300 Germany 2020). V Polsku byl naposledy viděn v dubnu 2019 (Clanga Poland 2020), v Rakousku byl naposledy pozorován v lednu 2008 (Club 300 Austria 2020). Jihočeské pozorování v roce 2019 tedy nikterak nenavazuje na výskyt tohoto druhu v okolních regionech.

Martin Lazarovič & Vojtěch Kubelka

Možné hnízdění motáka stepního (*Circus macrourus*) u rybníka Bezdrev na Českobudějovicku v roce 2019

Moták stepní je typickým obyvatelům středoasijských stepí s pravidelným hnízdním areálem zasahujícím k Černému moři, ale je rovněž znám nepravidelným zahnízdním v řadě evropských zemí, daleko od pravidelného hnízdního areálu (Hudec & Šťastný 2005, Ollé et al. 2015, BirdLife International 2020, HBW Alive 2020). V České republice se jedná zejména o vzácného zatoulance, v posledních letech každoročně s několika záznamy od jara do podzimu (Hudec & Šťastný 2005, FK ČSO 2020, ČSO 2020). Moták stepní je v JČ velmi vzácným druhem, který byl zjištěn

Obr. 2 – Samec motáka stepního (*Circus macrourus*) u rybníka Bezdrev na Českobudějovicku (vlevo foto M. Lazarovič 13. 5. 2019, vpravo foto P. Růžek 14. 5. 2019).

Fig. 2 – Male of Pallid Harrier (*Circus macrourus*) close to Bezdrev fishpond near České Budějovice (left photo by M. Lazarovič 13. 5. 2019, right photo by P. Růžek 14. 5. 2019).

Obr. 3 – Mozaikové prostředí zemědělské krajiny, mokřadů, rybníka, remízků a lesních celků u rybníka Bezdrev na Českobudějovicku, kde samec motáka stepního (*Circus macrourus*) obhajoval hnízdní teritorium (foto V. Kubelka 17. 5. 2019).

Fig. 3 – Mosaic habitat consisting of agricultural landscape, marshlands, ponds, groves and forest close to Bezdrev fishpond near České Budějovice, where the male Pallid Harrier (*Circus macrourus*) defended breeding territory (photo by V. Kubelka 17. 5. 2019).

méně než 20× s absencí záznamů ve druhé polovině 20. století (Hora in Kloubec 2015) a poté až s ojedinělým výskytem v září 2018 u Vlhavského rybníka (CB) [6951], 1 juv., lov (P. Van Daele, Observation International 2020, Kubelka et al. 2019). Nikdy však nebyly zdokumentovány náznaky zahnízdění.

Dne 6. 5. 2019 autor příspěvku objevil během dopoledního sčítání na bodě pro Jednotný program sčítání ptáků (JPSP) organizovaný ČSO nad polem 1 km západně od vesnice Zálužice na Českobudějovicku [6952] samce motáka stepního (obr. 2, tab. 2). Ještě překvapivější než zjištění vzácného druhu, byl fakt, že moták stepní intenzivně tokal v letu za charakteristického hlasového doprovodu a obhajoval teritorium asi 500 × 500 m nad polem, rybníkem i okrajem lesa (obr. 3), chvílemi se střetával s motákem pochopem. Později byl pták s pravidelnými projevy toku pozorován řadou ornitologů, naposledy 15. 5. 2019. Pozorování bylo schváleno FK ČSO pod jednacím číslem 21/2019 (FK ČSO 2020). Později již na lokalitě, ani v širším okolí nebyl zjištěn (tab. 2).

Podle standardního hodnocení hnízdního výskytu tento záznam spadal spíše do kategorie pravděpodobného hnízdění (Šťastný et al. 2006). Avšak vzhledem k okolnostem záznamů, kdy nebyla nikdy pozorována samice, ani tok se samicí jiného druhu, například motákem pochopem, je vhodnější hnízdění hodnotit pouze jako možné. Ačkoliv skryté zahnízdění nelze vyloučit, pravděpodobněji se tokajícimu motáku stepnímu nepodařilo přilákat hnízdního partnera, a proto poté po několika dnech tuto lokalitu opustil.

Tab. 2 – Hnízdní výskyt motáka stepního (*Circus macrourus*) na Českokubějovicku v květnu 2019.
 Tab. 2 – Breeding occurrence of Pallid Harrier (*Circus macrourus*) near České Budějovice in May 2019.

Datum Date	Počet Number	Poznámky Notes	Pozorovatel Observer	Zdroj Source
Zálužice (CB) [6952] – pole, okraje lesa a rybník 1 km západně od vsi				
6. 5. 2019	1M	9:25–10:35, intenzivní tok, interakce s motákem pochopem, teritorium 500 × 500 m, foto	V. Kubelka	ČSO 2020, unpubl.
9. 5. 2019	1M	14:39–16:24, tok, úspěšný lov drobných hlodavců, foto	J. Závora, Mar. Šálek, Jak. Vlček, L. Hamáček, J. Studecký, P. van Daele	in litt.
9. 5. 2019	1M	19:00–20:00, loví potravu	P. Albert	in litt.
10. 5. 2019	1M	12:00–12:30, seděl na okraji pole a trhal uloveného drobného savce	Š. Kronus, H. Vitmerová	in litt.
11. 5. 2019	1M	8:33–11:10, loví potravu, požírá uloveného hlodavce, foto	P. Albert, V. Albertová, Mar. Šálek, M. Šálková, J. Závora	in litt.
12. 5. 2019	1M	18:15, lov nad polem	Z. Klimeš	in litt.
13. 5. 2019	1M	sběr potravy, foto	M. Lazarovič, A. Lazarovičová	ČSO 2020
14. 5. 2019	1M	10:05–10:30, chvílemi loví, chvílemi intenzivně toká, foto	L. Schröpfer, P. Růžek, D. Mather	ČSO 2020
15. 5. 2019	1M	14:00, objevil se nad polem, krátce zatokal a zmizel za lesíkem směrem k Češnovicím	J. Bureš	in litt.
17. 5. 2019	nic	14:30–15:00, v různých částech dřívě obhajovaného teritoria, nezjištěn	V. Kubelka	unpubl.
17. 5. a 20. 5. 2019	nic	během krátkých návštěv pták nezjištěn	B. Kloubec, J. Bureš	in litt.
22. 5. 2019	nic	16:00–18:00, na lokalitě ani v okolí pták nezjištěn	Jak. Vlček	in litt.
2. 6. 2019	nic	9:40–10:00, nezjištěn	V. Kubelka	unpubl.

V roce 2019 byl moták stepní mimo JČ zjištěn na několika dalších místech v České republice, ale bez jakýchkoliv náznaků hnízdění (ČSO 2020). V České republice i ve střední Evropě přibývá pozorování motáků stepních (ČSO 2020, eBird 2020, FK ČSO 2020, Observation International 2020) a v roce 2017 bylo na Vysočině [6659] prokázáno neúspěšné hnízdění páru (Kunstmüller 2017, ČSO & ČZU 2020, K. Šťastný in litt.). To, že motáci stepní mohou zahnízdit v „čistém páru“ i daleko od svého hnízdního areálu, dokládá například i dobře zdokumentované hnízdění v roce 2017 v Nizozemsku (Koks & Vellinga 2017). Je tedy velmi pravděpodobné, že motáci stepní zavítají do České republiky i JČ čím dál tím častěji a je proto potřeba zalétnuvší ptáky podrobněji sledovat, aby případné hnízdění neuniklo pozornosti.

Vojtěch Kubelka

První doložený výskyt pěnkaváka sněžního (*Montifringilla nivalis*) v jižních Čechách

Pěnkavák sněžní je druh s paleomontánním typem rozšíření. Vyskytuje se v alpínském stupni evropských a středoasijských pohoří. Zeměpisná proměnlivost je malá, jihoevropská pohoří obývá pěnkavák sněžní jihoevropský (*Montifringilla nivalis nivalis*) (Šťastný & Hudec 2011). V Evropě se druh vyskytuje v Pyrenejích, Apeninách, Kantaberském pohoří, Abruzách, Alpách, na západním Balkáně od Slovinska na jih až po Řecko a na Korsice. Nejbližší Šumavě je rozšířen v Alpách, kde se nejedná o vzácný druh, například ve Švýcarsku hnízdí 4000–8000 párů, v Rakousku 6000–11000 párů a v Německu 140–270 párů (BirdLife International 2015). V Alpách hnízdí ve výškách 2000–2700 m n. m., ojediněle níže (Švýcarsko 1770 m n. m., v 30. letech dokonce 1440 m n. m.), sporadicky až do 3500 m n. m. (Glutz von Blotzheim 1997). Druh je stálý, pouze po vyhnízdění se rodinky sdružují do skupinek a přesunují se do vyšších nadmořských výšek.

Obr. 4 – Pěnkavák sněžní (*Montifringilla nivalis*) na skalce na vrcholu hory Plechý, 1378 m n. m. (foto M. Lazarovič 19. 2. 2019).

Fig. 4 – White-winged Snowfinch (*Montifringilla nivalis*) on a rock near the summit of Plechý Mt., 1,378 m a. s. l. (photo by M. Lazarovič 19. 2. 2019).

Tab. 3 – Pozorování pěnkáčka sněžního (*Montifringilla nivalis*) na Šumavě v únoru 2019.
Tab. 3 – Observations of White-winged Snowfinch (*Montifringilla nivalis*) in Šumava Mountains during February 2019.

Datum Date	Lokalita Locality	Počet Number	Poznámky Notes	Pozorovatel Observer	Zdroj Source
17. 2. 2019	Plechý – vrchol	1 ex.	16:00–16:30, sbírá drobky po turistech	P. van Daele	Observation International 2020
19. 2. 2019	Trojmezská – vrchol	1 ex.	7:30–8:30, čile se pohybuje kolem hraničního kamene, v 8:30 odlétá směř Plechý	J. Studecký, M. Studecký	ČSO 2020
19. 2. 2019	Plechý – vrchol	1 ex.	10:35–11:40, pták sbírá potravu pod vrcholem, pravidelně odlétá, v 10 minutových intervalech se vrací	M. Lazarovič	ČSO 2020
20. 2. 2019	Plechý – vrchol	1 ex.	8:18–9:45, plachý, sběr potravy, přeletuje mezi vrcholovými skalkami a skalkami ve směru na hraniční kámen 1/6	J. Zeman	ČSO 2020
20. 2. 2019	Plechý – vrchol	1 ex.	9:30, sběr potravy	F. Pochmon, R. Šícha	ČSO 2020
20. 2. 2019	Trojmezská	1 ex.	11:30, sbírá drobky po turistech, po vyplašení turisty odlétá zpět směř Plechý	F. Pochmon, R. Šícha	ČSO 2020
21. 2. 2019	Trojmezská	1 ex.	7:30, pták se chová velmi plaše	L. Roudný, M. Marešová	ČSO 2020
21. 2. 2019	Plechý – vrchol	1 ex.	8:30, pták se chová velmi plaše	L. Roudný, M. Marešová	ČSO 2020
21. 2. 2019	Plechý – vrchol	1 ex.	přelet	G. E. K. W. J. Kašparovi	ČSO 2020
23. 2. 2019	Trojmezská – vrchol a blízké okolí	1 ex.	13:00, pohybuje se po hřebenových skalkách v blízkosti turistů	P. Brandl, J. Haber	ČSO 2020
23. 2. 2019	Trojmezská – vrchol	1 ex.	15:49, pohybuje se v blízkosti turistů	J. Šimek	ČSO 2020

V těchto polohách vydrží do napadnutí sněhu, kdy se opět vracejí do hnízdních oblastí (Glutz von Blotzheim 1997).

V České republice byl dle Faunistické komise ČSO (FK ČSO 2020) pěnkavák sněžní pozorován 12× (ve 20. století pak 8×), 6× do roku 1949: Beskydy (přesná lokalizace neznámá), Rychnov nad Kněžnou (RK); Křivoklátsko (RA), Praha-Vršovice (PHA), Soběšice (BM), Ostrava-Mariánské Hory (OV). Pětkrát mezi lety 1950 a 1988: Prosečné (TU), Výprachtice (UO), mezi Městcem Králové a Sukorady (NB), Šerlich, Orlické hory (RK), Vozka, Hrubý Jeseník (SU) a 1× od roku 1989: Skalka a Labuty (HO). Většinou se jednalo o jednotlivce, ojediněle až skupinky 5 ex.

Z JČ uvádí výskyt Tschusi od Skúder blíže Volenic, pro neurčitost této zprávy byl však pěnkavák sněžní ze seznamu ptáčích druhů JČ vyřazen (Hora in Kloubec et al. 2015).

V období 17. 2. 2019 až 23. 2. 2019 byl pěnkavák sněžní 11× pozorován na hraničním hřebeni mezi Třístoličnickem a Plechým na Šumavě (obr. 4). Pták vesměs vykazoval krotké chování, kdy mu přítomnost turistů nevadila. Naopak často sbíral potravu v jejich blízkosti, zejména drobký po svačinách. Ponejvíce se pohyboval kolem hřebenových skalek (tab. 3). Pozorování bylo schváleno FK ČSO pod jednacím číslem 12/2019 (FK ČSO 2020). Jedná se o třinácté pozorování tohoto druhu pro Českou republiku, první doložené pro JČ a vůbec první pro Šumavu (Hora in Kloubec et al. 2015, ČSO 2020, FK ČSO 2020). Nezůstává bez zajímavosti, že těsně po šumavských pozorováních, byl výskyt pěnkaváka sněžního dne 28. 2. 2019 rovněž hlášen z Pradědu (BR) [5969] (M. Haas & D. Donoval, ČSO 2020).

Aleš Vondrka

Komentovaná pozorování druhů kategorie A a B

Berneška tmavá (*Branta bernicla*)*

- 13. 1. 2019, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954], 1 ex. (R. Pícha, eBird 2020).
- 23. 1. 2019, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954], 1 ex. v hejnu cca 2000 hus běločelých (R. Lučan & A. Koukolíková, ČSO 2020).
- 2. 2. 2019, Třeboň (JH) [6954], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).
- 3. 2. 2019, Přeseka (JH) [6954], 1 ex. (M. Frencl & R. Zapletal, ČSO 2020).
- 6. 2. 2019, Přeseka (JH) [6954], 1 ex. (P. Van Daele, Observation International 2020)
- 7. 2. 2019, Třeboň – záp. od města (JH) [6954], 1 ex. dohledán na videu (F. Pochmon & R. Šícha, ČSO 2020).
- 10. 2. 2019, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954], 1 ex. (P. Brandl & M. Podhrázký, ČSO 2020).
- 11. 2. 2019, Dunajovice (JH) [6954], 1 ex. (Z. Valeš, ČSO 2020).
- 15. 2. 2019, Břilice (JH) [6954], 1 ex. (J. Nacházal, ČSO 2020).
- 16. 2. 2019, Dunajovice (JH) [6954], 1 ex. (R. Pícha, ČSO 2020).

Z území JČ bylo dosud známo celkově 8 záznamů tohoto druhu, přičemž údaje z roku 2008 se zřejmě týkají jedince uniklého z chovu (Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2017, AOPK ČR 2020). Naposledy byl zaznamenán 1 ex. na rybníce Velký Tisý (JH) [6954] J. Vlčkem (ČSO 2020) 22. 7. 2016. I zde je ale na místě pochybnost o původu tohoto jedince (Kubelka et al. 2017). Vzhledem k tomu, že v předchozích případech byl tento druh pozorován vždy pouze jednou, maximálně několik málo po sobě jdoucích dní (Hora in Kloubec et al. 2015), vymykají se záznamy z roku 2019 délkou svého trvání, kdy minimálně od 2. 2. do 16. 2. lze uvažovat o kontinuálním výskytu téhož exempláře. Záznam z 13. 1. byl akceptován FK ČSO pod jednacím číslem 3/2019 (FK ČSO 2020).

Berneška rudokrká (*Branta ruficollis*)

- 31. 1. – 2. 2. 2019, Dasný (CB) [6952], 1 ex. (3 záznamy, AOPK ČR 2020, ČSO 2020).
- 2. 2. – 8. 2. 2019, okolí Horních Slověnic, Dunajovic, Přeseky a Břilic (CB, JH) [6954], 1 ex. (8 záznamů, ČSO 2020, eBird 2020).
- 10. 2. 2019, rybník Koclířov (JH) [6954], 1 ex. (J. Macháň & V. Křížek, eBird 2020).

- 10.–12. 2. 2019, Dasný (CB) [6952], 1 ex. (3 záznamy, ČSO 2020).
 15. 2. 2019, rybník Volešek (CB) [6951], 1 ex. (V. Nacházel, ČSO 2020).
 16.–17. 2. 2019, okolí Smržova, Horních Slověnic, Dunajovic, Přesečky a Břilice (CB, JH) [6954], 1 ex. (4 záznamy, ČSO 2020, eBird 2020).
 3. 3. 2019, Břilice (JH) [6954], 1 ex. (M. Frencl, ČSO 2020).

Na území JČ je tento nápadně zbarvený druh bernešky zjišťován jen velmi vzácně. O přirozeném výskytu lze uvažovat jen v případech záznamů z let 2013 a 2015, kdy byl jedinec pozorován po dobu více než dvou týdnů (Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka 2016). V roce 2019 se na území JČ vyskytoval nejméně jeden jedinec, který buď přeletoval mezi Třeboňskem a Českobudějovickem, nebo se jednalo o dva různé jedince. Celkově se druh zdržoval na území kraje po dobu jednoho měsíce, což je rekordní doba. Na jižní Moravě se od roku 2005 tento druh objevuje každou zimu a záznamů každoročně přibývá (např. AOPK ČR 2020, ČSO 2020). Nelze tedy vyloučit, že k navýšení četnosti záznamů bude v budoucnu docházet také v JČ.

Husa běločelá (*Anser albifrons*)

2. 2. 2019, Třeboň (JH) [6954], cca 5000 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 4., 7. a 10. 2. 2019, Dunajovice (JH) [6954], cca 4500 ex. (4 záznamy, ČSO 2020).
 6. 2. 2019, Přesečka (JH) [6954], cca 5100 ex. (P. Van Daele, Observation International 2020).
 16. 2. 2019, Horní Slověnice (CB) [6954], cca 5000 ex. (P. Albert & V. Albertová, ČSO 2020).
 17. 2. 2019, rybník Koclířov (JH) [6954], cca 9000 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).

V loňském roce byl počtem asi 3000–5000 ex. zjištěným Mar. Šálkem a M. Kipson (ČSO 2020) 11. 3. 2018 na Bošileckém rybníce (JH) [6853, 6854] překonán dosavadní rekord z roku 2016 (Kubelka et al. 2017, 2019, AOPK ČR 2020). Zde uvedené záznamy tedy patří mezi dosud největší uskupení tohoto druhu na území JČ a záznam ze 17. 2. je novým početním rekordem pro JČ. Zjištěné počty zároveň dokumentují nárůst počtu zimujících hus běločelých na Třeboňsku v posledních letech. Maximální počty v České republice pocházejí z vodního díla Nové Mlýny a jejich okolí (BR, BV) [7064, 7065, 7164, 7165], kde v některých zimách doposud dosahovaly husy běločelé početnosti přes 20 000, v extrémních případech až k 50 000 jedinců (AOPK ČR 2020, ČSO 2020). I zde ale v roce 2019 postupně padaly nové rekordy s absolutním dosaženým maximem okolo 100 000 jedinců dne 10. 2. u Vlasatic (BV) [7064] (R. Lučan & A. Koukolíková, ČSO 2020).

Husa malá (*Anser erythropus*)*

4. 2. 2019, Třeboň (JH) [6954], 1 ex., foto (L. Hamáček, ČSO 2020).
 6. 2. 2019, Přesečka (JH) [6954], 1 ex. (P. Van Daele, Observation International 2020).
 7. 2. 2019, Třeboň (JH) [6954], 2 ex., foto (F. Pochmon & R. Šícha, ČSO 2020).
 10. 2. 2019, Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954], 1 ex., foto (3 záznamy, ČSO 2020, eBird 2020).
 17. 2. 2019, Smržov (JH) [6954], 1 ex., foto (J. Rubeš et al., ČSO 2020).
 17. 2. 2019, Dunajovice (JH) [6954], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 2. 3. 2019, Třeboň (JH) [6954], 2 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 24. 12. 2019, rybník Koclířov (JH) [6954], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).

Husa malá je na území JČ zjišťována extrémně vzácně, přičemž poslední prokázané pozorování pochází z roku 1996 (Hora in Kloubec et al. 2015). Opakované zjištění až dvou ex. začátkem roku 2019 (obr. 5) a následné zjištění na přelomu roku 2019 a 2020 je tedy opravdu vzácné. Zároveň se ukazuje, že detailní prohlížení větších hejn hus běločelých (viz výše) může přinášet více zjištění tohoto druhu, který jinak snadno uniká pozornosti. Zde uvedená pozorování nebyla dosud posouzena FK ČSO (2020).

Polák malý (*Aythya nyroca*)*

16. 7. 2019, rybník Nový u Dvorců (JH) [6954], 1 F s 8 pull. v 1. týdnu života, foto (P. Musil, ČSO 2020).
 1. 8. 2019, Markovský rybník (JH) [6954], 1 F s 8 pull., foto (J. Neudert, AOPK ČR 2020).

Obr. 5 – Jedinec husy malé (*Anser erythropus*) v hejnu hus běločelých (*Anser albifrons*) u Smržova (foto J. Studecký 17. 2. 2019).

Fig. 5 – The Lesser white-fronted goose (*Anser erythropus*) individual in a flock of Greater white-fronted geese (*Anser albifrons*) near to Smržov (photo by J. Studecký 17. 2. 2019).

V 19. století byl polák malý v JČ běžně hnízdícím druhem, nicméně později se stal mnohem vzácnějším a poslední prokázané hnízdění je známo z Třebońska zřejmě z 50. let 20. století. Ubýváání zřejmě souvisí s jeho úbytkem napříč evropským areálem (Šťastný & Hudec 2016), ale od 90. let 20. století počet záznamů opět mírně přibývá. Ačkoli byly znovu během hnízdího období pozorovány i páry a tok, hnízdění se prokázat nepodařilo (Kubelka 2012, Pykal in Kloubec et al. 2015). Obdobná situace panuje i ve zbytku České republiky (Šťastný et al. 2006). Po delší době bylo hnízdění zaznamenáno ve východních Čechách až v roce 2015 (ČSO & ČZU 2020, FK ČSO 2020). Prezentované nálezy tedy dokazují vzácné zahnízdění, které je ojedinělé nejen v rámci JČ, ale celé České republiky. Pozitivní je zjištění, že dva týdny po prvním pozorování byla stejná samice s osmi mládřaty znovu zjištěna na rybníce vzdáleném asi 1 km. V roce 2019 byl tento druh z JČ hlášen nejméně v 8 případech (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, J. Hora in litt.). FK ČSO (2020) posuzuje u tohoto druhu pouze hnízdí záznamy, současný stav posouzení zde uvedeného případu není dosud znám (FK ČSO 2020). Hnízdí výskyt poláka malého na Třeboňsku, Kardašovořečicku a Soběslavsku podrobněji zpracovávají Musil & Musilová (2020).

Turpan hnědý (*Melanitta fusca*)

27. 12. 2019, Horusický rybník (TA) [6854], 1 ex. (R. Pícha, ČSO 2020).

Jedná se o jediné jihočeské pozorování v roce 2019. Přestože v posledních letech bývá zaznamenáván i na území našeho kraje častěji, stále se jedná o vzácný druh. Od roku 2010 byl hlášen v letech 2013 – 3× včetně záznamu z přelomu let 2013/2014, 2014 – 2× a 2016 – 3× (JOK 2015, AOPK ČR 2020, ČSO 2020).

Zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*)

14. 7. 2019, rybník Velký Tisý (JH) [6954], min. 110 ex. (J. Cepák, ČSO 2020).

Zrzohlávka rudozobá patří mezi druhy, jejichž populace u nás narůstá (Pykal in Kloubec et al. 2015), a v posledních letech také bývají v jamím a letním období zjišťována uskupení blížící se, či i překračující 100 ex. (Kubelka et al. 2017, AOPK ČR 2020, ČSO 2020). Rekordním počtem je uskupení 200 ex. zjištěných 18. 6. 2018 na rybníce Bošilecký (CB) [6853] J. Neudertem (AOPK ČR 2020). Pozorované hejno 100 ex. tvořili pelichající dospělci s převahou samců (J. Cepák, ČSO 2020).

Potápka žltorohá (*Podiceps auritus*)

2. 11. 2019, rybník Dehtář (CB) [6951], 1 ex., foto (P. Albert & V. Albertová, ČSO 2020).

3. 11. 2019, Bošilecký rybník (CB) [6853], 1 ex. (2 záznamy, eBird 2020).

10. 11. 2019, rybník Dehtář (CB) [6951], 1 ex. (F. Marec & A. Yoshida, ČSO 2020).

Přestože v posledních letech bývá potápka žltorohá pozorována v JČ téměř každoročně (v osmi letech od roku 2010 – AOPK ČR 2020, ČSO 2020), stále ji lze řadit k vzácným zatoulancům. U záznamů z roku 2019 je otázkou, zda se jednalo o jednoho přeletujícího, nebo dva samostatné jedince.

Hrdlička zahradní (*Streptopelia decaocto*)

28. 11. 2019, Soběslav – prostor mezi nádražím a gymnáziem (TA) [6754], min. 550 ex. (J. Řehounek, ČSO 2020).

Rok 2019 je třetím v pořadí, kdy dochází k navýšení maximálního zaznamenaného počtu jedinců tohoto druhu (detailně viz Kubelka et al. 2018, 2019). Dosud bylo rekordním záznamem pozorování 457 ex. na stejné lokalitě 8. 11. 2018 (J. Řehounek, ČSO 2020, Kubelka et al. 2019). Vývoj rekordních počtů v minulosti a odlišnosti zde zmiňované lokality od prostředí běžně využívaného velkými hejny jsou podrobněji diskutovány v předchozích dílech tohoto seriálu (Kubelka et al. 2018, 2019).

Lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*)

3. 6. 2019, Žofín (CK) [7354], 1 volající M (P. Vaněk & P. Vaněk, ČSO 2020).

9. 6. 2019, bývalé Brzotice ve VÚ Boletice (CK) [7150, 7151], 2 M, odchyt, foto (P. Vaněk & P. Vaněk, ČSO 2020).

Lelek lesní patří mezi druhy poměrně vzácně hnízdící na území JČ – k roku 2012 bylo odhadováno pouze 40–60 párů (Hora in Kloubec et al. 2015). Těžiště výskytu se nachází v Třeboňské pánvi a navazujících oblastech na jihu Tábořska a na Jindřichohradecku (Hora in Kloubec et al. 2015). Mezi mapováním hnízdního rozšíření ptáků v letech 2001–2003 a 2014–2017, došlo k výraznému poklesu počtu obsazených kvadrátů (ČSO & ČZU 2020) a dochází i k celkovému poklesu početnosti populace (Hora in Kloubec et al. 2015). Po loňském nálezu lelka v hnízdní době na stejném místě ve VÚ Boletice (P. Vaněk & P. Vaněk, ČSO 2020) je odchyt dokonce 2 samců zároveň důkazem o pravidelnějším výskytu v této oblasti. Neméně zajímavý je i výskyt v PO Novohradské hory, odkud nebyl druh dosud z hnízdní doby hlášen (AOPK ČR 2020, ČSO 2020), resp. znám je pouze blízce nelokalizovaný výskyt v poli síťového mapování 7254, který se s PO částečně překrývá (Šťastný et al. 2006) a záznam z 12. 8. 2018 od Leopoldova (CK) [7353] (D. Horal, ČSO 2020). Ten se sice ještě překrývá s koncem hnízdní doby pozdě zahnízdících ptáků (Hudec & Šťastný 2005, J. Hora in litt.), zároveň ale spadá do období tahu tohoto druhu (ČSO 2020, R. Lučan in litt.). Uvedená pozorování, i další pozorování tohoto druhu z posledních let ukazují, že druh může snadno uniknout pozornosti, přičemž při cíleném vyhledávání může být zaznamenán i v nových oblastech. Jeho rozšíření a výskytu během hnízdního období v JČ by tedy bylo do budoucna vhodné věnovat zvýšenou pozornost. Pro zjištění výskytu druhu lze s vysokou úspěšností využít akustického monitoringu – např. 8 ze 14 jihočeských záznamů v hnízdním období (květen–srpen) v roce 2018 bylo získáno právě pomocí této metody (AOPK ČR 2020).

Kolpík bílý (*Platalea leucorodia*)

18. 2. 2019, rybník Nový Vrbenský (CB) [6952], 1 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 28. 7. 2019, rybníky Domin a Nový Vrbenský (CB) [6952], 73 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 2. 8. 2019, rybníky Domin a Nový Vrbenský (CB) [6952], 62 ex. (L. Hamáček, ČSO 2020).

Rok 2019 je třetím v pořadí, kdy dochází k navýšení maximálního zaznamenaného počtu jedinců tohoto druhu v novodobé historii. Dosud byl rekordním záznam 60 ex. ze dne 13. 7. 2018, PR Vrbenské rybníky (CB) [6952] (J. Velek, ČSO 2020, Kubelka et al. 2019). Nutné je ale zmínit historický záznam 100 ex. pocházející z JČ z roku 1863 (Frič 1872 ex. Šťastný & Hudec 2016). Opět lze tedy usuzovat na úspěšnou hnízdní sezónu jediné české kolonie v roce 2019, která se nachází právě na Vrbenských rybnících. Záznam z poloviny února je nejčasnějším pozorováním druhu v JČ a zřejmě i v České republice, pomíneme-li pokusy o zimování (Šťastný & Hudec 2016, AOPK ČR 2020, ČSO 2020).

Volavka vlasatá (*Ardeola ralloides*)

8. 5. 2019, rybník Domin (CB) [6952], 1 ex. (F. Marec & A. Yoshido, ČSO 2020).
 27. 7. 2019, rybník Domin (CB) [6952], 1 ex. (P. Šubrt, ČSO 2020).

Tento druh se v JČ objevuje vzácně, ačkoli jeho výskyt je znám i historicky, jak je patrné ze záznamů a zástřelů pocházejících z 19. a 20. století – podrobně viz Hora (in Kloubec et al. 2015). Od roku 1950 do roku 2012 byl tento druh zaznamenán méně než 20× (Hora in Kloubec et al. 2015), a od roku 2000 byl hlášen v šesti letech (Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2017, AOPK ČR 2020, ČSO 2020). Naposledy se na Vrbenských rybnících nacházel 1 ex. zřejmě po dobu až 34 dní v červnu a červenci 2016 (Kubelka et al. 2017). Údaje z roku 2019 jako kontinuální výskyt ale hodnotit nelze. Vzhledem ke stabilní hnízdní populaci v Maďarsku a občasnému zahnízdění na Slovensku (BirdLife International 2004, 2015) lze očekávat zálety tohoto druhu do JČ častěji, přičemž do budoucna nelze vyloučit ani zahnízdění.

Ústříčník velký (*Haematopus ostralegus*)

27. 7. 2019, Knížecí rybník (CB) [6951], 1 ad. (F. Marec & A. Yoshido, ČSO 2020).

Ústříčník velký do JČ zaletuje jen velmi vzácně, dosud byl zaznamenán méně než 30× (Hora in Kloubec et al. 2015), naposledy v roce 2011 (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, eBird 2020, Observation International 2020). Pozorování v roce 2019 zapadá do začátku období podzimního výskytu druhu v rámci JČ (Hora in Kloubec et al. 2015) i České republiky (Hudec & Šťastný 2005), zřejmě v rámci pohnízdni potulky.

Tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*)

17. 4. 2019, Knížecí rybník (CB) [6951], 8 ad. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 23. 5. 2019, Knížecí rybník (CB) [6951], 6 ad. + dvě obsazená hnízda (J. Velek, ČSO 2020).
 13. 6. 2019, Knížecí rybník (CB) [6951], 4–5 ad. + 2 pull. (L. Hamáček, ČSO 2020).
 25. 7. 2019, Knížecí rybník (CB) [6951], 1 ad. + 2 vzletná juv. (J. Velek, ČSO 2020).

V roce 2019 z JČ pocházejí desítky záznamů tenkozobců (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, eBird 2020, Observation International 2020, V. Kubelka nepubl.), výše vybrané záznamy představují klíčové momenty, kdy ze čtyř párů alespoň dva zahnízdily a jeden pár i úspěšně vyvedl do vzletnosti dvě mláďata na Knížecím rybníce na Českobudějovicku. Přestože je tenkozobec v JČ zaznamenáván každoročně (Kubelka et al. 2017, ČSO 2020), až po sedmi letech zde bylo opět potvrzeno hnízdění. Naposledy tenkozobci hnízdili v roce 2012 (až čtyři hnízda) na rybníce Vyšatov [7052] na Českobudějovicku (Hora in Kloubec et al. 2015, ČSO 2020). Je zajímavé, že celkově doposud tenkozobci v JČ hnízdili častěji než pisily čáponohé – 16 let oproti 9 letům s hnízdním výskytem (Kubelka & Pykal 2012, Havlíček & Kubelka in Kubelka 2015, Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019, ČSO 2020). Naopak v posledních letech jsou tenkozobci vzácněji hnízdícím druhem (viz níže).

Pisila čáponohá (*Himantopus himantopus*)

Hnízdní sezóna 2019, Mokřina u rybníka Volešek [6951], 1 obsazené hnízdo, hnízdění zřejmě neúspěšné (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, Observation International 2020).

Hnízdní sezóna 2019, rybník Nevděk (CB) [6951] – min. 2 páry s hnízdy, 1 pár úspěšně vylíhnu 3 pull., dvě pravděpodobně dosáhla vzletnosti (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, Observation International 2020, V. Kubelka nepubl.).

Hnízdní sezóna 2019, Knížecí rybník (CB) [6951] – min. 12 ad. + 4 hnízda + 4, 2, 3, 2 pull., z nichž zřejmě alespoň tři dosáhla vzletnosti (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, eBird 2020, Observation International 2020, V. Kubelka nepubl.).

V hnízdní sezóně 2019 bylo v ptačí oblasti Českokubudějovické rybníky a jejím blízkém okolí zaznamenáno minimálně 6 párů hnízdících pisil čáponohých na třech lokalitách s minimálně sedmi hnízdy, z pěti hnízd se vylíhla mláďata. Celkem bylo v JČ v roce 2019 získáno více než 160 záznamů (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, eBird 2020, Observation International 2020, V. Kubelka nepubl.). Dne 21. 5. 2019 byla ve stejný den pozorována dvě hnízda pisil na rybníce Nevděk a čtyři hnízda na Knížecím rybníce (L. Hamáček, ČSO 2020). Neúspěšně hnízdící ptáci z mokřiny u Voleška se mohli přesunout na Knížecí rybník, stejně tak jako vzletná mláďata z rybníka Nevděk se mohla posléze přesunout na Knížecí rybník. Proto nelze s jistotou říci, kolik párů přesně a s jakou úspěšností v roce 2019 na Českokubudějovicku vyhnízdilo. Pozitivním zjištěním je, že alespoň některá mláďata dosáhla vzletnosti. Maximální zjištěný počet 23 ex. pohromadě, včetně mláďat dne 24. 6. 2019 na Knížecím rybníce (L. Hamáček, ČSO 2020), se velmi blíží rekordním 24 ex. na rybníce Vyšatov [7052] na Českokubudějovicku, kde pisily úspěšně hnízdily v roce 2014 (Havlíček & Kubelka in Kubelka 2015).

Doposud v JČ hnízdily pisily čáponohé prokazatelně pouze v deseti letech – 1997, 2007, 2008, 2012, 2014–2019 (Kubelka & Pykal 2012, Havlíček & Kubelka in Kubelka 2015, Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka 2016, Kubelka et al. 2017, 2018, 2019), avšak je pravděpodobné, že se do budoucna bude jednat o druh v rámci JČ hnízdící pravidelněji.

Kulík hnědý (*Eudromias morinellus*)*

9. 5. 2019, Radošovice (CB) [6951], 1 ad. ve SŠ sbíral potravu na kamenitém vršku pole čerstvě osetého kukuřicí 500 m sv. od Radošovic, pozorován v 15:00–15:15, při kontrole v 17:00 již neobjeven (H. Vitnerová, ČSO 2020).

Kulík hnědý je v JČ vzácně zaznamenáván na průtahu, naposledy se jednalo o 3 ex. v září 2014 opět na Českokubudějovicku, na poli u rybníka Volešek [6951] (Kubelka 2015). V roce 2019 se pravděpodobně jedná o dvanáctý výskyt druhu v JČ, pozorování bylo schváleno FK ČSO pod jednacím číslem 21/2019 (FK ČSO 2020), a navíc první datovaný záznam pro období jarního tahu (Kubelka in Kloubec et al. 2015, Kubelka 2015, ČSO 2020, J. Hora in litt.).

Kameňáček pestrý (*Arenaria interpres*)

7. 9. 2019, Nový Vrbenský rybník (CB) [7052], 1 juv. sbírá potravu na vypuštěné části rybníka „Bažina“ (V. Kubelka & O. Nedvěd, ČSO 2020).

Jedná se o vůbec první záznam tohoto druhu v intenzivně ornitologicky sledované PR Vrbenské rybníky (Brandl et al. 2002, Kubelka 2012, ČSO 2020), který dobře zapadá do podzimního výskytu tohoto vzácně zaletujícího druhu v JČ (Kubelka in Kloubec et al. 2015). V září roku 2019 byl kameňáček pestrý na Českokubudějovicku zaznamenán ještě na rybnících Dehtář a Knížecí [6951], kde se objevuje celkem pravidelně (ČSO 2020).

Jespáček ploskozobý (*Limicola falcinellus*)*

12. 5. 2019, rybník Malé Nákří (CB) [6851], 1 ex. (Z. Vondráček, staniční kniha terénní stanice ČSO Blatec).

Jedná se zřejmě o devátý zdokumentovaný výskyt druhu v JČ, pozorování z roku 2012 bylo dříve omylem uvedeno jako šesté, ale je ve skutečnosti páté (Kubelka in Kloubec et al. 2015). Poté

následuje pozorování z roku 2014 (Kubelka 2015) a poslední dva záznamy pocházejí z roku 2018 (Kubelka et al. 2019). Pozorování z roku 2019 zatím nebylo zasláno FK ČSO k posouzení.

Jespák šedý (*Calidris temminckii*)

17. 3. 2019, rybník Koberný (TA) [6654], 1 ex. společně s kulíkem říčním na bahně upuštěného rybníka (L. Viktora, ČSO 2020).

Jedná se o nejčasnější záznam druhu pro JČ, doposud to bylo pozorování 2 ex. z 22. 3. 1997, na rybníce Koclířov (JH) [6954] (P. Musil, deník terénní stanice Velký Tisý, Pakandl in Kloubec et al. 2015). Zároveň jsou oba jihočeské záznamy nejčasnějšími pro celou Českou republiku (Hudec & Šťastný 2005, ČSO 2020), což je zajímavé v kontextu časnějších dubnových záznamů z území Moravy oproti JČ (ČSO 2020).

Břehouš černoocasý (*Limosa limosa*)

Hnízdní sezóna 2019, mokřina u rybníka Volešek [6951], 2 hnízdící páry (ČSO 2020, V. Kubelka nepubl.).

Z roku 2019 pochází několik desítek záznamů břehoušů v JČ (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, eBird 2020, Observation International 2020, V. Kubelka nepubl.), s maximálním počtem 6 ad. na rybníce Sedlec (CB) [6951] po přeletu během dubna 2019 (L. Hamáček, Mar. Šálek, ČSO 2020), avšak mimo mokřinu u rybníka Volešek bez zjevných známek zahnízdění. Ptačí oblast Českobudějovické rybníky je v rámci České republiky jediným současným hnízdištěm břehouše černoocasého (Kubelka & Kadava 2014, Žďárek et al. 2015, Kubelka et al. 2016, ČSO & ČZU 2020). Oproti roku 2017 se 4–5 hnízdícími páry (Kubelka et al. 2018) a roku 2018 se 2–3 hnízdícími páry (Kubelka et al. 2019), se v roce 2019 počty párů břehoušů držely opět nízko s omezením na jedinou lokalitu, což zdůrazňuje jedinečnost ptačí oblasti Českobudějovické rybníky, ale zároveň velkou zranitelnost poslední malé populace břehoušů černoocasých hnízdících v České republice.

Chaluha malá (*Stercorarius longicaudus*)*

24. 9. 2019, Strakonice [6749], 1 ex. tmavé morfy, přelet k jihu ve výši asi 50 m (J. Pykal, ČSO 2020).

Chaluha malá je velmi vzácným návštěvníkem JČ, existuje několik málo historických záznamů do roku 1950 (Hora in Kloubec et al. 2015), a poté až zdokumentované pozorování z roku 2016 na Třeboňsku (J. Ševčík, ČSO 2020). To bylo nejprve prezentováno jako chaluha pomořanská, až později bylo FK ČSO s pomocí zahraničních odborníků přeurčeno jako chaluha malá (FK ČSO 2020). Pozorování z roku 2019 doposud nebylo zasláno FK ČSO k posouzení.

Chaluha pomořanská (*Stercorarius pomarinus*)*

25. 10. 2019, rybník Skutek (JH) [6854], 1 juv./imm., foto (M. Frencl, ČSO 2020).

26. 10. 2019, 7:54–8:22, rybník Skutek (JH) [6854], 1 juv./imm., foto (J. Studecký, ČSO 2020).

26. 10. 2019, 15:42–16:44, rybník Naděje (JH) [6854], 1 juv./imm. (J. Studecký, ČSO 2020).

27. 10. 2019, 7:00–11:45, rybník Skutek (JH) [6854], 1 juv./imm., foto (3 záznamy, ČSO 2020).

27. 10. 2019, 16:25–16:50, Horusický rybník (TA) [6854], 1 juv./imm. (J. Malina & M. Krátká, ČSO 2020).

29. 10. – 4. 11. 2019, 9:00, Horusický rybník (TA) [6854], 1 juv./imm., foto (36 záznamů, AOPK ČR 2020, ČSO 2020, e-Bird 2020).

4. 11. 2019, 16:00, rybník Dvořiště (CB) [6954], 1 juv./imm. (J. Mráz, ČSO 2020).

6. 11. 2019, rybník Dvořiště (CB) [6954], 1 juv./imm. (L. Hamáček, ČSO 2020).

Chaluha pomořanská je v JČ vzácným hostem. Pozorování bylo schváleno FK ČSO pod jednacím číslem 91/2019 (FK ČSO 2020). Aktuální dobře zdokumentované pozorování nedospělého ptáka (obr. 6) potulujícího se po více než týden na Třeboňsku je zřejmě desátým záznamem druhu pro JČ (Hora in Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2017, ČSO 2020). Naposledy byla hlášena opět na Třeboňsku, a to 1 ad. 25. 6. 2007 z Lásenice (JH) [6955] (L. Rektoris, ČSO 2010).

Obr. 6 – Mladá chaluha pomořanská (*Stercorarius pomarinus*) na Horusickém rybníce (foto A. Yoshido 3. 11. 2019).

Fig. 6 – Young Long-tailed Jaeger (*Stercorarius pomarinus*) at Horusický pond (photo by A. Yoshido 3. 11. 2019).

Racek černohlavý (*Larus melanocephalus*)

10. a 25. 4. 2019, rybník Domin (CB) [7052], 6 ex., tamtéž 27. 6. pozorován dospělý pták s mladým avšak vzletným ptákem, k vyhníždění však zřejmě došlo jinde, pravděpodobně na rybníce Dehtář (L. Hamáček in litt., ČSO 2020).

2. a 5. 5. 2019, rybník Dehtář (CB) [6951], 5 ex., tamtéž 7. 6. pozorování čtyři dospělí ptáci a jeden mladý nevzletný pták (L. Hamáček in litt., ČSO 2020).

Záznamů racka černohlavého z JČ v roce 2019 pochází několik desítek (AOPK ČR 2020, ČSO 2020), ale jen na Českobudějovicku na rybníce Dehtář bylo opět doloženo úspěšné hníždění, navazující na hromadnější hnízdění výskyt druhu v roce 2018 (Kubelka in Kubelka et al. 2019).

Orlík krátkoprstý (*Circaetus gallicus*)*

16. 6. 2019, Kvilda (PT) [6947], 1 ex., foto (E. Kršková et al., ČSO 2020).

7. 8. 2019, Benešov nad Černou – Klení (CK) [7253], 1 ex., foto (D. Řezáč, ČSO 2020).

11. 9. 2019, Přeseka (JH) [6954], 1 ad. ex. (J. Riegert, ČSO 2020).

Do roku 2012 byl v JČ zjištěn tento druh pouze 12× (Hora in Kloubec et al. 2015, J. Hora in litt.), od té doby byl zaznamenán v letech 2013, 2017 (3×) a 2018 (ČSO 2020, Kubelka 2014, Kubelka et al. 2018, 2019). Všechna tři pozorování byla v uvedeném pořadí schválena FK ČSO pod jednacími čísly 25/2019, 53/2019 a 55/2019 (FK ČSO 2020).

Orel královský (*Aquila heliaca*)

24. 2. 2019, okolí Nové Bystřice (JH) [6955, 6956], 1 ex., telemetrické sledování (Bird Telemetry 2020).

22.–23. 3. 2019, přelet přes jv. a střední část JČ, zhruba na trase mezi NP Podyjí a Tábořem (TA) [6653], nocování několik km jz. od města v noci z 22. na 23. 3. a dále (23. 3.) na nocoviště mezi Borem a Stříbrem v Plzeňském kraji, 1 ex., telemetrické sledování (Bird Telemetry 2020).
23. 3. 2019, pole u Velkého Branišovského rybníka (CB) [7052], 1 ex., přelet jv. (M. Pakandl, ČSO 2020).

Tento druh je na území JČ zjišťován pouze vzácně (Hora in Kloubec et al. 2015), ale díky satelitnímu sledování byl jeho pohyb na území kraje zdokumentován například již i v roce 2017 (Kubelka et al. 2018, Bird Telemetry 2020). Zde sledovaný jedinec AUKI72 označený v roce 2017 jako mládě na Břeclavsku nejprve zavítal na území JČ na konci února 2019 a poté kraj přeletěl opět ke konci března. Je otázkou, zda exemplář pozorovaný ve stejný termín na Českobudějovicku je stejný jedinec, který se odchýlil od přímé trasy okolí NP Podyjí – Tábor – Plzeňsko, nebo se jedná o jiného jedince. Jedinec AUKI72 poté pokračoval z Plzeňska na Litoměřicko a zpět na místo svého pravidelnějšího výskytu v Rakousku, zhruba jv. od Znojma. Odtud ale 30. 3. 2019 přes Vysočinu a střední Čechy zamířil do severních Čech a až do Dolního Saska v Německu, přičemž na zpáteční cestě do Rakouska přímá spojnice bodů jeho GPS lokalizací 8. 4. 2019 míjí JČ v okolí Mladé Vožice a pták nocoval v okolí Telče, odkud 9. 4. 2019 odlétl opět do okolí Mailbergu v Rakousku. Je tedy možné, že tento jedinec prolétal přes naše území znovu i na konci 1. dekády dubna 2019.

Orel skalní (*Aquila chrysaetos*)

30. 10. 2019, Stožec (PT) [7149], 1 subad. (L. Bufka, AOPK ČR 2020).

Tento druh ještě v 19. století na území JČ hnízdil (Hora in Kloubec et al. 2015), avšak zřejmě kvůli pronásledování později vymizel, podobně jako tomu bylo na území celé České republiky. V průběhu 20. a 21. století je jeho výskyt na území JČ hlášen jen sporadicky (Hora in Kloubec et al. 2015) a vzácně je tak i zde uváděné pozorování. Od roku 2010 je v dostupných databázích hlášeno z JČ pouze dalších pět záznamů, většinou ze Šumavy (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, J. Hora in litt.). Z plzeňské části Šumavy jsou z roku 2019 hlášeny další tři záznamy (AOPK ČR 2020).

Orel mořský (*Haliaeetus albicilla*)

28. 9. 2019, rybník Dehtář (CB) [6951], 38 ex. (F. Marec & A. Yoshido, ČSO 2020).

29. 9. 2019, rybník Dehtář (CB) [6951], 37 ex. (D. Kodetová et al., AOPK ČR 2020).

Oba záznamy jsou jedněmi z nejpočetnějších pozorování tohoto druhu v JČ. Dosud bylo zřejmě největším uskupením pozorovaným na jedné lokalitě 40 ex. na rybníce Kocliřov (JH) [6954] dne 16. 1. 2012 (Hora in Kloubec et al. 2015). Z jižní Moravy jsou ale známy i vyšší seskupení, a to až více než 50 ex. (AOPK ČR 2020). Při sčítání celé CHKO Třeboňsko pak bylo v lednu a únoru 2010 a lednu 2011 odhadnuto v součtu až okolo 70 ex. (Hora et al. 2015, 2018, AOPK ČR 2020). Zjišťování stále většího počtu jedinců tohoto druhu na vhodných potravních stanovištích zřejmě souvisí s nárůstem jeho početnosti v České republice (ČSO & ČZU 2020).

Káně bělochvostá (*Buteo rufinus*)

12.–13. 7. 2019, Bechyně (TA) [6652], 1 ex. (J. Veselý & O. Bielik, ČSO 2020).

22. 7. 2019, pole po řepce, Dolní Bukovsko (CB) [6853], 1–2 ex. (R. Pícha, ČSO 2020).

27. 7. 2019, Dolní Bukovsko (CB) [6853], 1 ex. (J. Šimek, ČSO 2020).

1. 9. 2019, Borkovice (TA) [6753], 1 ex. (R. Pícha, eBird 2020).

Káně bělochvostá se na území JČ dříve objevovala pouze vzácně, například do roku 2012 zde byla zjištěna zřejmě jen 3× v roce 1959 a 2× v roce 2010 (Hora in Kloubec et al. 2015), v posledních letech ale záznamů přibývá. Od roku 2012 je znám výskyt z let 2013, 2015, 2017 a 2018 (Kubelka 2014, 2016, Kubelka et al. 2019, ČSO 2020, FK ČSO 2020). Do roku 2017 posuzovala záznamy tohoto druhu FK ČSO a některé jihočeské záznamy jí nebyly poskytnuty, proto je všechny nelze považovat za zcela důvěryhodné. Stejně tak je potřeba přistupovat kriticky ke všem záznamům bez řádné kvalitní dokumentace. Zvýšený počet záznamů v posledních letech lze přičítat jak

zvýšenému úsilí pozorovatelů při dokumentaci „neobvykle vypadajících kání“, tak i rozšiřování areálu druhu v jihovýchodní Evropě (Hudec & Šťastný 2005, Šírek 2012).

Vlha pestrá (*Merops apiaster*)

5. 5. – 3. 8. 2019, Mladošovice (CB) [7054], hnízdění 6–7 párů v Cepáků pískovně, pravděpodobně hnízdění min. 1 páru ve Farské pískovně, maximální počty: min. 18, respektive cca 20 ex. (min. 14 záznamů, AOPK ČR 2020, ČSO 2020, J. Bohdal in litt., P. Heneberg in litt., M. Reiser in litt.).
18. 6. – 11. 7. 2019, Kardašova Řečice – pískovna v pastvině již. od farmy (JH) [6855], hnízdění 1 páru (4 záznamy, AOPK ČR 2020, ČSO 2020).
25. 5. 2019, Slavošovice-Borky (CB) [7053, 7054], 1 ex. (P. Heneberg in litt.), na lokalitě nalezeny 3. 7. 2019 nory podobné norám vlhy pestré (J. Řehounek in litt.).

Po úspěšné hnízdní sezóně v roce 2018 (Mikeš et al. in Kubelka et al. 2019) byl i rok 2019 z pohledu hnízdění vlhy pestré v JČ úspěšným. Na dosud jediném koloniálním hnízdišti – Cepáků pískovně u Mladošovic, došlo k zahnízdění zřejmě až 6–7 párů, přičemž u 3–4 párů bylo pozorováno krmení mlád'at (31. 7., F. Marec & A. Yoshido, ČSO 2020). K dalšímu hnízdění došlo pravděpodobně v nedaleké Farské pískovně a prokazatelně došlo k hnízdění na okraji Kardašovy Řečice, kde J. Neudert (AOPK ČR 2020) zjistil 12. 7. noru s mlád'aty a o 9 dní později pozoroval dospělé ptáky s vyvedenými mlád'aty. Záznamy z Mladošovic s asi 20 ex. (27. 5., J. Řehounek, ČSO 2020), respektive minimálně 18 ex. (18. 5., F. Marec et al., ČSO 2020) lze považovat za největší uskupení tohoto druhu pozorované na území JČ v hnízdní době a ve vhodném hnízdním prostředí. Je otázkou, do jaké míry bylo hnízdění v Cepáků pískovně pozitivně ovlivněno managementovými opatřeními (rozšíření stávajících a vytvoření nové hnízdní stěny) provedenými členy JOK. Zajímavé je také pozorování ze Slavošovic (asi 2 km sz. od hnízdiště u Mladošovic), kde byly nalezeny nory podobné norám vlh. Interpretace o hnízdění, které uniklo pozornosti, by ale byla pouhou spekulací. Podobným lokalitám je nutné věnovat zvýšenou pozornost. Mimo výše zmíněné záznamy byla v roce 2019 vlha pestrá zjištěna ještě na dalších 6 místech (celkem 6 záznamů) v JČ (ČSO 2020, P. Heneberg in litt.). Zde uvedené počty pozorování je nutno brát jako minimální, neboť především hnízdiště jsou hojně navštěvována fotografy, kteří velmi často svá pozorování nesdílejí. Dosavadní údaje o hnízdění vlhy pestré v JČ, včetně nově objevených historických záznamů jsou podrobně popsány v předchozím díle tohoto seriálu (Mikeš et al. in Kubelka et al. 2019).

Sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*)

Hnízdní sezóna 2019, objekt teplárny, Česká Budějovice IV (CB) [7052], hnízdění 1 páru, 3 pull. (ČSO 2020, Teplárna ČB 2020).

Na komíně teplárny v Českých Budějovicích vyhnízdil úspěšně 1 pár sokola stěhovavého, pro který zde byla v roce 2017 instalována hnízdní budka. Ta byla sokoly objevena již po asi půl roce, k zahnízdění ale došlo až v roce 2019. Díky instalované kamerě s on-line přenosem bylo hnízdění průběžně sledováno, zveřejňováno v médiích i pomocí záznamů v databázi Avif (ČSO 2020, Teplárna ČB 2020). Hnízdění sokola stěhovavého na lidských stavbách, a především pak na vysokých konstrukcích a komínech, je známo ze zahraničí i České republiky (Hudec & Šťastný 2005, Mizera & Sielicki 2009). Z JČ jsou známa historická hnízdiště, avšak během kolapsu evropské populace v polovině 20. století odtud sokol stěhovavý vymizel. K hnízdění v novodobé historii došlo až na přelomu 80. a 90. let 20. století na Šumavě, kde dosud leží těžiště jihočeské populace čítající 3 páry (Hora in Kloubec et al. 2015, A. Vondrka in verb.). Hnízdění v městském prostředí dosud v JČ zaznamenáno nebylo. Ze zimního období ale pochází řada záznamů o výskytu sokola stěhovavého právě na území Českých Budějovic (Závora & Pykal 2019, AOPK ČR 2020, ČSO 2020, Nováková et al. 2020). Umístování hnízdních budek na vhodná místa v urbánním prostředí může místní populaci posílit (Altwegg et al. 2014).

Sojka obecná (*Garrulus glandarius*)

21. 3. 2019, U Malše 16, České Budějovice VI (CB) [7052], 1 ex., stavba hnízda na budově (A. Příbylová, ČSO 2020).

5. 10. 2019, Horní Planá – Bližší Lhota (CK) [7250], cca 70 ex., přelet přes vodní nádrž Lipno I v 9:30–9:55 hod. (J. Riegert, ČSO 2020).

7. 10. 2019, Dolní Dvořiště (CK) [7352], cca 300 ex., průtah v menších či větších skupinách (nejvíce 37 ex.) západním směrem v 7:30–13:30 hod. (P. Jakeš, ČSO 2020).

Přestože bylo hnízdění sojek na budovách známo i v minulosti, s pokračující synantropizací druhu takových případů přibývá (Haffner 1993a). Hnízdění za okapovou rourou pod střešou dvoupodlažního domu v Českých Budějovicích (obr. 7) skončilo nezdarem hned na svém začátku. Hnízdo umístěné ve výšce 6–7 m nad zemí zmizelo již 28. 3. a je pravděpodobné, že bylo odstraněno člověkem (A. Příbylová in verb.). Obdobné hnízdění na svodu dešťové vody na budově pětipatrového domu zaznamenal v roce 2014 v Brně J. Sychra (Chytil 2017–2018). Z Písku (PI) [6650] je známo zahnízdění sojek v pouliční lampě (20. 5. 2009, 4 pull., M. Frencl, JOK 2015). Na podzim probíhají přelety sojek směrem na západ-jihozápad, které jsou někdy až hromadného rázu a vrcholí zpravidla na počátku října (Šťastný & Hudec 2011). Taková situace nastala v České republice i v první dekádě října 2019; zatímco na Moravě bylo v tuto dobu možné v řádu desítek minut pozorovat stovky sojek, v JČ byl průtah o něco méně intenzivní (ČSO 2020).

Obr. 7 – Hnízdo sojky obecné (*Garrulus glandarius*) na budově v Českých Budějovicích (foto A. Příbylová 22. 3. 2019).

Fig. 7 – A Eurasian Jay (*Garrulus glandarius*) nest built on a building in České Budějovice (photo by A. Příbylová 22. 3. 2019).

Straka obecná (*Pica pica*)

28. 1. 2019, Zavadilka, České Budějovice II (CB) [7052], společné nocování min. 200 ex. (Mar. Šálek, ČSO 2020, Mar. Šálek in litt.).

31. 1. 2019, bývalý tankodrom, České Budějovice II (CB) [7052], společné nocování 100–150 ex. (Mar. Šálek, ČSO 2020).

Pro nehnízdící straky je charakteristické společné nocování desítek, případně až stovek jedinců, kteří se na nocoviště sletují ze vzdálenosti jednoho kilometru či více. Typickým nocovištěm jsou např. stromy či křoviny rostoucí nad vodní hladinou, na podmáčených anebo dobře přehledných místech, které poskytují ochranu před predátory. Některá nocoviště jsou tradiční, jiná jsou využívána nepravidelně. Počty společně nocujících ptáků jsou nejvyšší v období od přelomu října a listopadu do počátku hnízdní sezóny (vše Haffner 1993b). Jedním z tradičních nocovišť strak v JČ je oblast bývalého tankového cvičiště na okraji Českých Budějovic. Kontinuita nocování strak na této lokalitě je doložena např. těmito nálezy: 6. 3. 2000, cca 200 ex. (J. Pykal, Šimek 2001, J. Pykal in litt.); 7. 12. 2007, 240 ex. (J. Šebestian, ČSO 2010); 29. 2. 2016, min. 120 ex. (J. Nácarová & D. Nácar, ČSO 2020). Shromáždění dvou set či více pospolu nocujících jedinců strak jsou v JČ vzácná (AOPK ČR 2020, ČSO 2020).

Skřivan ouškatý (*Eremophila alpestris*)

7. 2. 2019, Slavonice-Mutišov (JH) [6958], 24 ex., sběr potravy na poli (O. Růna, ČSO 2020).

Skřivan ouškatý je druhem s holarktickým typem rozšíření; původně se patrně jedná o obyvatele středoasijských náhorních planin, proniknuvší v poledové době do tunder, jimi do Severní Ameriky a tam po horských hřebenech až do kolumbijských And (Šťastný & Hudec 2011). V České republice se jedná o nepravděpodobného zimního hosta, kterého nejčastěji zastihneme na polích, případně na ruderalních plochách (Hora in Kloubec et al. 2015). Z JČ je doposud známo pouze osm pozorování, pocházejících z let 1921–1983 (Hora in Kloubec et al. 2015 omylem uvádí rok 1951, první jihočeský nález však pochází z 15. 1. 1921, viz též Formánek 1958). Poslední záznam pochází z Třeboňska, kde se ve dnech 24.–25. 2. 1983 zdržovaly 4 ex. na poli u obce Lužnice (JH) [6954] (J. Hlásek et al., Hora in Kloubec et al. 2015).

Skřivan lesní (*Lullula arborea*)

6. 1. 2019, Borkovice (TA) [6753], 1 ex., sběr potravy, foto (R. Pícha, ČSO 2020).

Skřivan lesní patří k tažným druhům ptáků, kteří se u nás občas pokoušejí přezimovat (Šťastný & Hudec 2011). Z území JČ se nám podařilo dohledat čtyři lednové nálezy 1–5 ex. pocházející z let 1979–2009 (AOPK ČR 2020). Všechny tyto záznamy jsou lokalizovány do oblasti širší periferie Českých Budějovic, čímž se odlišují od výše uvedeného pozorování skřivana lesního na louce při zarůstajícím vytěženém rašeliništi na Tábořsku.

Rákosník obecný/zpěvný (*Acrocephalus scirpaceus/palustris*)

22. 11. 2019, rybník Velký Tisý (JH) [6954], 1 ex., pozorován, foto (J. Švestka & B. Vlášková, ČSO 2020).

Přestože je v databázi Avif (ČSO 2020) prezentované pozorování řazeno k taxonu *Acrocephalus scirpaceus*, domníváme se, že jednoznačné odlišení od rákosníka zpěvného není v podzimním období, kdy se ptáci hlasově neprojevují, možné. Věrohodnou determinaci by dle našeho názoru umožnil pouze odchyt daného jedince, ke kterému však nedošlo. Pozorovaný rákosník byl kroužkovaný standardním hliníkovým kroužkem, ten se však z žádné z fotek bohužel nepodařilo odečíst (J. Švestka in litt.). Určitou indicií proto, že se skutečně jednalo o rákosníka obecného, je datum pozorování spadající do třetí dekády listopadu. Rákosník zpěvný totiž táhne do afrických zimovišť dříve a rychleji než rákosník obecný (Schulze-Hagen & Gärtner 1991). Poslední podzimní nálezy rákosníka zpěvného ve střední Evropě spadají do měsíce října (Schulze-Hagen & Gärtner 1991, Šťastný & Hudec 2011), rákosník obecný byl oproti tomu v České republice v listopadu zaznamenán již alespoň 4× (Šťastný & Hudec 2011, ČSO 2020).

Jiříčka obecná (*Delichon urbicum*)

17. 8. 2019, Rovenský rybník (ST) [6749], min. 1000 ex., nocování v rákosině spolu s několika vlaštovkami (A. Janečková, ČSO 2020, A. Janečková in litt.).

6. 10. 2019, Lhenice – Dolní Chrášťany (PT) [6951], 23 ex. (V. Dvořák, AOPK ČR 2020).

8. 10. 2019, Borová Lada – Knížecí Pláně (PT) [7047], 10 ex. (V. Dvořák, AOPK ČR 2020).

Velká shromáždění jiříček čítající 1000–2000 ex. jsou v České republice zaznamenávána jen zřídka, obvykle se jedná o ptáky houfující se k odletu do zimovišť (ČSO 2020). V JČ prozatím zřejmě největší hejno, sestávající ze 4860 ex., pozoroval 2. 9. 2003 v okolí jatek ve Vodňanech (ST) [6851] T. Had (ČSO 2010). Kromě jiříček bylo na lokalitě ve stejném čase zaznamenáno i 860 ex. vlaštovky obecné a 8 ex. břehule říční (ČSO 2010). Komentář si zasluhuje i samotné nocování jiříček v rákosině, neboť jejich obvyklým nocovištěm jsou koruny stromů jak v lesních porostech, tak jednotlivě stojících. Nocování v rákosinách je pak zřejmě běžnějším jevem na afrických zimovištích, kde byly zaznamenány až tisíce ptáků (Hund & Prinzinger 1985). Pozorování jiříček po 5. říjnu jsou v JČ vzácná. Podařilo se nám dohledat pouze dva záznamy, shodou okolností oba z lokality Lomnice nad Lužnicí (JH) [6954]: 10. 10. 1953, několik ex. (J. Hanzák, deník terénní stanice ČSO Velký Tisý); 6. 10. 2006, 4 ex. (J. Hora, deník terénní stanice ČSO Velký Tisý).

Vlaštovka obecná (*Hirundo rustica*)

10. 3. 2019, Žabovřesky-Dehtáře (CB) [6951], 8 ex. (P. Hubený, AOPK ČR 2020).

Záznamy vlaštovek obecných v prvních dvou dekadách března jsou výjimečné (Cepák in Kloubec et al. 2015). V roce 2019 došlo k vyrovnání nejčasnějšího známého přiletového data druhu pro JČ: 10. 3. 2001, rybník Starý u Soběslavi (TA) [6754], 8 ex. (J. Jahelka, Šťastný & Hudec 2011).

Břehule říční (*Riparia riparia*)

13. 7. 2019, hrad Strakonice, Strakonice II (ST) [6749], 10 párů hnízdí v otvorech v kamenné zdi zámku (O. Sedláček, AOPK ČR 2020).

21. 8. 2019, hrad Písek, Písek – Vnitřní Město (PI) [6650], 2 ad. krmí 4 odrostlá juv. v odtokové trubce z hradní terasy (P. Pavlík, ČSO 2020).

Hnízdiště břehulí ve Strakonici je pravděpodobně nové, neboť není známé Henebergovi (2019). Břehule zde hnízdí v otvorech ve zdi hradu (obr. 8), jejichž původ je třeba hledat ve středověké technologii stavby zdi. Ve zmíněných otvorech se nacházela dřevěná konstrukce lešení, ze kterého stavba zdi probíhala. V některých otvorech jsou zbytky dřevěného lešení patrné doposud, jiné jsou již prázdné a tudíž použitelné k hnízdění (O. Chvojka in litt., J. Pykal in litt.). Hradní zeď se nachází ve vzdálenosti asi 8 m od toku řeky Otavy, v čemž lze spatřovat podobnost s hnízdištěm břehulí na hradě Písek (Kubelka et al. 2018). Posledně zmíněné hnízdiště, objevené v roce 2017, bylo evidentně obsazené také v roce 2019, jak dokládá výše uvedené pozorování P. Pavlíka. Je pravděpodobné, že přesun břehulí do hnízdišť v lidských stavbách je trendem, který bude i nadále pokračovat.

Drozd zpěvný (*Turdus philomelos*)

13.–15. 12. 2019, Holubov (CK) [7151], 1 ex., přilétá na zahradu na okraji obce a snaží se hledat potravu v trávě (P. Jakeš, ČSO 2020).

V JČ jsou pozorování drozdů zpěvných v pravých zimních měsících vzácná a naprostá větší na jich pochází z měsíce února, kdy se již může jednat o přiletová data (Andreska 1990, AOPK ČR 2020, ČSO 2020). Pro měsíc prosinec se nám kromě jednoho staršího údaje publikovaného Andreskou (1990) podařilo dohledat pouze dva novější záznamy: 19. 12. 2009, Písek (PI) [6650], 1 ex. (M. Frencl, ČSO 2010); 27. 12. 2014, Bechyně (TA) [6752], 1 ex. (C. Bergman, eBird 2020).

Obr. 8 – Hnízdiště břehulí říčních (*Riparia riparia*) v otvorech ve zdi hradu ve Strakonících (foto J. Pykal 25. 1. 2020).

Fig. 8 – A nesting colony of Sand Martins (*Riparia riparia*) in holes in the castle wall in Strakonice (photo by J. Pykal 25. 1. 2020).

Slavík tmavý (*Luscinia luscinia*)

17. 6. 2019, rybník Velký Tisý (JH) [6954], 1 ex., odchyt při akci CES (J. Cepák, ČSO 2020).

Slavík tmavý je v JČ vzácně protahujícím druhem, jehož záznamy zde spadají do období květen–srpen. Dvě hnízdění z JČ z let 1989 a 1991 nemohou být ve světle nových poznatků o výskytu smíšených párů se slavíkem obecným hodnocena jako prokázaná (Hora in Kloubec et al. 2015). Problematické může být i zjišťování druhu podle zpěvu, neboť v místech společného výskytu se repertoár slavíka tmavého může podobat slavíku obecnému (Kverek 2010).

Slavík obecný (*Luscinia megarhynchos*)

3. 6. 2019, Strážný (PT) [7048], 850 m n. m., 1 ex., zpěv (I. Filipová, ČSO 2020, I. Filipová in litt.).

Na území Šumavy a Novohradských hor se slavík obecný vyskytuje jen ostrůvkovitě v příhodných biotopech nejnižších poloh, max. do 600–700 m n. m. (Bürger et al. 2009). Ze Šumavy jsou však známy záznamy protahujících slavíků i z nadmořských výšek 720, resp. 770 m (Bureš in Kloubec et al. 2015). Nález z první dekadý června je dosti pozdní, ale protože předtím ani později již zmíněný jedinec na lokalitě zjištěn nebyl (I. Filipová in litt.), jednalo se patrně o opožděně protahujícího ptáka.

Bramborníček černohlavý (*Saxicola torquatus*)

30. 10. 2019, Strakonice II (ST) [6749], 1 F (M. Frencl, ČSO 2020).

Dle údajů zanesených do dostupných databází (AOPK ČR 2020, ČSO 2010, 2020, eBird 2020, Observation International 2020) se jedná o nové podzimní hraniční zastížení bramborníčka černohlavého v JČ. Dosavadním posledním záznamem druhu před odletem do zimoviště bylo dle našich

informací pozorování samce zdržujícího se ve společnosti samice rehka zahradního 29. 10. 1974 u Ponědražkovského rybníka [6854] (S. Havel & J. Hora, Hora 1982). Cepák (in Kloubec et al. 2015) uvedené pozorování omylem datuje do roku 1994.

Pěnkava jikavec (*Fringilla montifringilla*)

11. 4. 2019, Kvilda-Bučina (PT) [7047], 1500 ex. (A. Vondrka, AOPK ČR 2020).

Přestože pěnkavy jikavci v JČ zimují každoročně, záznamy hejn tvořených více než tisíce jedinci jsou v JČ vzácná (ČSO 2020, AOPK ČR 2020). Ve výjimečných případech mohou jikavci tvořit desetitisícová hejna: 11. 4. 2010, Nová Pec – Pěkná (PT) [7149], 80 000–100 000 ex. (J. Závora et al., ČSO 2010); 23. 4. 1992, Boubínský prales (PT) [7048], mnoho desítek tisíc ex., přelet na nocoviště (J. Chytil, Šálek & Musil 1993).

Hýl obecný (*Pyrrhula pyrrhula*)

9. 4. 2019, Borová Lada – Knížecí Pláně (PT) [7047], 70 ex., v břížkách u potoka (A. Vondrka, AOPK ČR 2020, A. Vondrka in litt.).

Hýlové obecní vytvářejí mimo hnízdní sezónu hejna, jejichž velikost obvykle nepřesahuje 50 ex. (ČSO 2020). V JČ patrně doposud nikdy nebylo pohromadě pozorováno více než 70 ex., kteří v lednu a únoru 1975 zaletovali k nezamrzající stoce v Písku (PI) [6750] (Bureš et al. 1995). Dubnové pozorování hejna o velikosti 70 ex. je neobvyklé i z celostátního hlediska (ČSO 2020) a zřejmě mohlo souviset s posunem nástupu hnízdní sezóny ve vyšších polohách, případně se mohlo jednat o později protahující hejno ptáků ze severnějších populací.

Stehlík obecný (*Carduelis carduelis*)

27. 1. 2019, rybník Velké Nákří (CB) [6851], 320 ex., sběr potravy (P. Jakeš, ČSO 2020).

V mimohnízdni době stehlíci tvoří menší až velká hejna, kromě našich ptáků se může jednat i o jedince ze severnějších populací, kteří přes naše území protahují, případně tu zimují (Šťastný & Hudec 2011). V JČ jsou pozorování hejn tvořených více než sty jedinci vzácná (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, eBird 2020). Dosavadním rekordním hejnem mohlo být 300 ex. zaznamenaných 6. 9. 2018 u Starého rybníka u Tchořovic (ST) [6548] J. Grünwaldem & J. Macháněm (eBird 2020). Autoři pozorování však tento počet uvádějí v rámci kompletního seznamu druhů za delší časový úsek (1:16 hod.) a tudíž nemáme jistotu, že byli všichni jedinci pozorováni najednou. Ve stejné oblasti u rybníka Paseka (ST) [6548] pozoroval přinejmenším 150 ex. 3. 9. 2012 také R. Muláček (ČSO 2020).

Komentovaná pozorování druhů kategorie C, D a E

Berneška velká (*Branta canadensis*)

14. 8. 2019, rybník Topič přední u Blatné (ST) [6549], 1 krotký ex., foto (P. Pavlík, ČSO 2020).

12. 9. 2019, Krvavý rybník (JH) [6856], 1 ex. (V. Melichar, AOPK ČR 2020).

Především v západní Evropě se jedná o vysoce problematický invazní druh, jehož populace stále narůstají a šíří se i do dalších států. Hnízdění bylo zaznamenáno už také v Polsku a Rakousku (Meissner & Bzoma 2009, Berg & Walter 2014). Z toho důvodu je nutné věnovat mu zvýšenou pozornost a veškeré záznamy, především ty, které by mohly naznačovat hnízdění, řádně dokumentovat. Na území JČ byla historicky berneška velká zjišťována jen vzácně (Hora in Kloubec et al. 2015), od roku 2000 jsou známa pozorování z jedenácti let (AOPK ČR 2020, ČSO 2020, J. Hora in litt.).

Berneška aljašská (*Branta hutchinsii*)

15. 4. 2019, rybník Stará Putim (PI) [6750], 2 ex. (M. Bouček, ČSO 2020).

23.–24. 4. 2019, rybník Nadvesný (PI) [6750], 2 ex. (M. Frencl, ČSO 2020).

29. 4. 2019, rybník Nadvesný (PI) [6750], 2 ex. (M. Frencl, ČSO 2020).

Tento dnes již samostatný druh byl nedávno na základě morfologických, ekologických a genetických znaků vyčleněn z *B. canadensis* (Banks et al. 2004). Zřejmě z tohoto důvodu, a také kvůli snadné záměně s *B. canadensis* není berneška aljašská v seznamech naší fauny uváděna (FK ČSO 2020) a proto její výskyt není ani řádně dokumentován. Řada starších údajů by tedy zřejmě zasloužila revizi, což je ale nad rámec tohoto seriálu. Od 22. 2. do 6. 4. 2019 byli 2 ex. pravidelně (24 záznamů) sledováni na Lounsku (ČSO 2020). Lze tedy usuzovat, že se jedná o stejné dva jedince, kteří se objevili na Písecku a poté u Sedlčan – 4. 5. 2019, rybník Bobrník (PB) [6352] (J. Grünwald et al., ČSO 2020). Při nálezů hojněji se vyskytující *B. canadensis* je vhodné zaměřit se na velikost jedinců a další znaky a pokusit se vyloučit záměnu s *B. hutchinsii*. V případě jedinců pozorovaných na území České republiky se s největší pravděpodobností jedná o ptáky uprchlé ze zajetí, nebo o zálet z introdukované populace v západní Evropě.

Husice nilská (*Alopochen aegyptiaca*)

3. 6. 2019, rybník Domin (CB) [6952], 5 ad. + 13 pull. (6 + 7) (L. Hamáček, ČSO 2020).

Podobně jako v posledních dvou letech (Kubelka et al. 2017, 2018) byl i v roce 2019 opět překonán rekord v maximálním počtu jedinců na jedné lokalitě. Vzhledem k charakteru vývoje populace tohoto invazního druhu na území České republiky (Jaška & Řepa 2017, ČSO & ČZU 2020) lze očekávat, že také zde uváděná hodnota bude brzy znovu překonána.

Orel východní (*Haliaeetus pelagicus*)

23.–24. 3., 8. 5., 1. 12., 14. 12., 18. 12., 21. 12. 2019, Chlumecká rybniční soustava (JH) [7055], 1 ad. ex. (ČSO 2020).

Již od roku 2015 se na Třeboňsku pohybuje pravděpodobně stejný jedinec tohoto druhu (ČSO 2019, Kubelka et al. 2017–2019). Lze usuzovat, že se jedná o jedince, který společně s dalším unikl v roce 2013 ze Zoo Praha. Kromě těchto se v Evropě pohybuje ještě několik dalších jedinců (P. Brandl, ČSO 2020).

Aktuální doplňky k dříve publikovaným pozorováním

V předchozím čísle tohoto ornitologického seriálu (Kubelka et al. 2019) bylo u kameňáčka pestreho nesprávně uvedeno, že naposledy před rokem 2018 byl v JČ pozorován v roce 2015. Existuje však i pozdější pozorování: 29. 8. 2017 na rybníce Dehtář (CB) [6951], 1 ex. (B. Kloubec, AOPK ČR 2020) a celkem existuje z JČ záznamů více než 40 (Kubelka in Kloubec et al. 2015, Kubelka et al. 2019, AOPK ČR 2020, ČSO 2020). Zároveň bylo u tohoto druhu uvedeno špatně české rodové jméno. Do chybné kategorie dle FK ČSO (2020) byla zařazena husice nilská. Od posledního dílu ornitologického seriálu se podařilo dohledat ještě jeden zářijový záznam žlvy hajní v JČ: 6. 9. 1977 odchytil 3 tohoroční ex. v Olešníku (CB) [6852] F. Vitek (J. Cepák in litt.).

Poděkování

Děkujeme členům Jihočeského ornitologického klubu i dalším ornitologům a veřejnosti za poskytnutá pozorování a doplňující informace. J. Šírkovi vděčíme za informace o aktuálních rozhodnutích Faunistické komise ČSO. P. Lepšímu, J. Horovi a dvěma anonymním recenzentům děkujeme za cenné připomínky vedoucí k vylepšení konečné podoby článku.

Literatura

Altwegg R., Jenkins A. & Abadi F. (2014): Nestboxes and immigration drive the growth of an urban Peregrine Falcon *Falco peregrinus* population. – *Ibis* 156(1): 107–115.

- Andreska J. (1990): Přezimování ptactva v jižních Čechách v letech 1977–1982. – Informační zpravodaj správy Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko 1990: 53–68.
- AOPK ČR [Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky] (2020): Nálevková databáze ochrany přírody. – URL: <http://portal.nature.cz/nd/> (přístup 11. 2. 2020).
- Banks R. C., Cicero C., Dunn J. L., Kratter A. W., Rasmussen P. C., Remsen J. V. jr., Rising J. D. & Stotz D. F. (2004): Forty-fifth supplement to the American Ornithologists' Union check-list of North American birds. – *The Auk* 121: 985–995.
- Berg H. M. & Walter D. (2014): Erste Freilandbrut der Kanadagans (*Branta canadensis*) in Niederösterreich. – *Vogelkundliche Nachrichten aus Ostösterreich* 25: 1–4.
- BirdLife International (2004): *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. – BirdLife International, Cambridge, 374 p.
- BirdLife International (2015): *European Red List of Birds*. – Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
- BirdLife International (2020): IUCN Red List for birds. – URL: <http://datazone.birdlife.org/info/euroredlist> (přístup: 11. 2. 2020).
- Bird Telemetry (2020): Bird telemetry. – URL: <http://www.birdtelemetry.cz> (přístup 15. 1. 2020).
- Brandl P., Bürger P. & Pykal J. (2002): Ptáci přírodní rezervace Vrbenské rybníky u Českých Budějovic. – *Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy* 42(Suppl.): 61–117.
- Bürger P., Kloubec B. & Pykal J. (2009): *Atlas ptáků Šumavy a Novohradských hor*. – Karmášek, České Budějovice, 227 p.
- Bureš J., Hlásek L., Pecl K., Šálek M. & Všetečka R. (1995): Ptactvo Písecka – Ornis kraje píseckého. – ZO ČSOP Písek, Písek, 171 p.
- Clanga Poland (2020): Archive. – URL: <http://www.clanga.com/index.php/news/archive> (přístup: 27. 2. 2020).
- Club 300 Germany (2020): Rarities. – URL: <http://www.club300.de/alerts/index.php> (přístup: 27. 2. 2020).
- Club 300 Austria (2020): Artenliste. – URL: <http://www.club300.at/node/211> (přístup: 27. 2. 2020).
- Cramp S. & Simmons K. (eds) 1986: *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa: The Birds of the Western Palearctic. Volume I. Ostrich to Ducks*. – Oxford University Press, Oxford, 722 p.
- ČSO & ČZU [Česká společnost ornitologická & Česká zemědělská univerzita] (2020): Průběžné výsledky Atlasu hnízdního rozšíření ptáků ČR 2014–2017. – URL: http://birds.cz/avif/atlas_sq_alloc.php (přístup: 11. 2. 2020).
- ČSO [Česká společnost ornitologická] (2010): Vaše pozorování. – URL: <http://www.cso.cz/index.php?birds=1> (přístup: 15. 2. 2020).
- ČSO [Česká společnost ornitologická] (2020): Databáze pozorování ptáků. – URL: http://birds.cz/avif/obs_new.php (přístup: 11. 2. 2020).
- eBird (2020): eBird: An online database of bird distribution and abundance. eBird, Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, New York. – URL: <https://ebird.org/map/> (přístup: 11. 2. 2020).
- Ehrendorfer F. & Hamann U. (1965): Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – *Berichte der Deutschen Botanischen Gesellschaft* 78(1): 35–50.
- FK ČSO [Faunistická komise ČSO] (2020): Přehled akceptovaných pozorování. – URL: <http://fkco.cz/> (přístup: 11. 2. 2020).
- Formánek J. (1958): Sběrka jihočeských ptáků Aloise Mrázka. – *Sborn. Kraj. vlastiv. mus. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy* 1: 129–137.
- Glutz von Blotzheim U. N. (1997): *Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 14/I*. – AULA-Verlag, Wiesbaden.
- HBW Alive [Handbook of the Birds of the World Alive] (2020): Species. – URL: <https://www.hbw.com/species> (přístup: 11. 2. 2020).
- HBW and BirdLife International (2020): *Handbook of the Birds of the World and BirdLife International digital checklist of the birds of the world. Version 2*. – URL: http://datazone.birdlife.org/userfiles/file/Species/Taxonomy/HBW-BirdLife_Checklist_Version_2.zip. (přístup: 11. 2. 2020).
- Haffner J. (1993a): *Garrulus glandarius* – Eichelhäher. – In: Glutz von Blotzheim U. N. (ed.), *Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13/III. Passeriformes (4. Teil)*, pp. 1380–1435, AULA-Verlag, Wiesbaden.

- Haffner J. (1993b): *Pica pica* – Elster. – In: Glutz von Blotzheim U. N. (ed.), Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 13/III. Passeriformes (4. Teil), pp. 1451–1511, AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Heneberg P. (2019): Analýza hnízdní populace břehule říční v Jihočeském kraji r. 2019 – Ms., 14 p. [Závěrečná zpráva z projektu; depon. in: Calla – Sdružení pro ochranu prostředí, České Budějovice.]
- Hora J. (1982): Zajímavá ornitologická pozorování z Třeboňska. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 22(Suppl.): 88–93.
- Hora J., Čihák K. & Kučera Z. (2015): Monitoring druhů přílohy I směrnice o ptácích a ptačích oblastí v letech 2008–2010. – Příroda 33: 492 p.
- Hora J., Kučera Z., Němec M. & Vojtěchovská E. (2018): Monitoring druhů přílohy I směrnice o ptácích a ptačích oblastí v letech 2011–2013. – Příroda 38: 1–465.
- Hudec K. & Štátný K. (eds) (2005): Fauna ČR. Ptáci – Aves 2/I a II. – Academia, Praha, 1203 p.
- Hund K. & Prinzing R. (1985): *Delichon urbica* (Linnaeus 1758) – Mehlschwalbe. – In: Glutz von Blotzheim U. N. (ed.), Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 10/I. Passeriformes (1. Teil), pp. 465–507, AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Chytil J. (2017–2018): Neobvyklé hnízdění sojky obecné (*Garrulus glandarius*) na balkoně panelového domu. – Zprávy MOS 75/76: 40–42.
- Jaška P. & Řepa P. (2017): Hnízdění husice nilské (*Alopochen aegyptiaca*) v České republice v období 2006–2016 a detailní rozbor výskytu v Karlovarském a Plzeňském kraji. – Sylvia: 21–40.
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (2015): Faunistická pozorování Jihočeského ornitologického klubu. – URL: <http://www.muzeumcb.cz/spolky-a-kluby/jihocesky-ornitologicky-klub/faunisticka-pozorovani-jihoceskeho-ornitologickeho-klubu/?startPagingPosition=64> (přístup: 11. 4. 2020).
- JOK [Jihočeský ornitologický klub] (2020): Databáze faunistických pozorování členů Jihočeského ornitologického klubu. – Ms. [Depon. in: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích.]
- Kloubec B., Hora J. & Štátný K. (eds) (2015): Ptáci jižních Čech. – Jihočeský kraj, České Budějovice, 639 p.
- Koks B. & Vellinga W-P. (2017): The Pallid Harrier, a new breeding species for the Netherlands. Nature today. – URL: <https://www.naturetoday.com/intl/en/nature-reports/message/?msg=23620> (přístup: 14. 2. 2020).
- Kubelka V. (2012): Poznámky k výskytu vybraných vzácných druhů vodních ptáků v PR Vrbenské rybníky v letech 2002–2012. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 52(Suppl.): 106–117.
- Kubelka V. (ed.) (2014): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách v letech 2012–2013. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 54: 191–207.
- Kubelka V. (ed.) (2015): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách II. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 55: 75–91.
- Kubelka V. (ed.) (2016): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách III. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 56: 105–118.
- Kubelka V. & Doležal R. (2007): Polák proužkozobý (*Aythya collaris*) – nový druh pro Českou republiku. – Sylvia 43: 186–189.
- Kubelka V. & Kadava L. (2014): Neúspěšný rok 2013 pro břehouše černoocasého (*Limosa limosa*) a jeho současný stav v České republice. – Vanellus 9: 43–53.
- Kubelka V. & Pykal J. (2012): Hnízdění vzácných bahňáků na Českobudějovicku v první dekádě 21. století s významným rokem 2007. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 52(Suppl.): 7–21.
- Kubelka V., Malina J., Bureš J. & Šálek M. (2016): Velikost vajec jihočeských břehoušů černoocasých (*Limosa limosa*) v kontextu sedmi evropských a asijských populací. – Vanellus 11: 46–51.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2017): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách IV. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 57: 99–125.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2018): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách V. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 58: 95–130.
- Kubelka V., Havlíček J. & Mikeš V. (eds) (2019): Zajímavá a vzácná ornitologická pozorování v jižních Čechách VI. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 59: 93–114.
- Kunstmüller I. (2017): Neúspěšné hnízdění motáka stepního (*Circus macrourus*) na Českomoravské vrchovině v roce 2017. – Crex 36: 39–48.

- Kverek P. (2010): K výskytu slavíka tmavého (*Luscinia luscinia*) u nás. – Kroužkovatel 9: 11.
- Observation International (2020): Observations. – URL: https://observation.org/waarnemingen_v7.php?group=1 (přístup: 11. 2. 2020).
- Meissner W. & Bzoma S. (2009): First broods of the Canada Goose *Branta canadensis* in Poland and problems involved with the growth of its population in the world. – Notatki Ornitologiczne 50: 21–28.
- Mizera T., & Sielicki J. (2009): Breeding status of the Peregrine Falcon in Poland during the pre-and post-DDT era. – In: Sielicki J. & Mizera T. (eds), Peregrine Falcon Populations – status and perspectives in the 21st Century, pp. 153–168, Turul/Poznań University of Life Sciences Press, Warsaw-Poznań.
- Musil P. & Musilová Z. (2020): Výskyt a hnízdění poláka malého na rybnících Třeboňska, Kardašovořečicka a Soběslavska v letech 2004–2019. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 60: 99–105.
- Nováková N., Havlíček J. & Závora J. (2020): Příspěvek ke složení potravy sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*) zimujícího v městském prostředí. – Sbor. Jihočes. muz. v Čes. Budějovicích, Přír. vědy 60: 127–130.
- Ollé À., Trabalon F. & Bertran M. (2015): A review of occurrences of the Pallid Harrier *Circus macrourus* in the Western Mediterranean: a new migrant and wintering species. – Revista Catalana d'Ornitologia 31: 7–14.
- Schulze-Hagen K. & Gärtner K. (1991): *Acrocephalus palustris* – Sumpfrohrsänger. – In: Glutz von Blotzheim U. N. (ed.), Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 12/I. Passeriformes (3. Teil), pp. 377–433, AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Šálek Mir. & Musil P. (1993): Ornitologická pozorování v roce 1992. – Zprávy ČSO 37: 35–45.
- Šimek J. (2001): Faunistická pozorování v České republice v roce 2000. – Zprávy ČSO 52: 24–42.
- Šírek J. (2012): Výskyt káně bělochosté (*Buteo rufinus*) v České republice. – Sylvia 48: 146–151.
- Šťastný K., Bejček V. & Hudec K. (2006): Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2001–2003. – Aventinum, Praha, 463 p.
- Šťastný K. & Hudec K. (eds) (2011): Fauna ČR. Ptáci – Aves 3/I a II. – Academia, Praha, 1189 p.
- Šťastný K. & Hudec K. (eds) (2016): Fauna ČR. Ptáci – Aves I. – Academia, Praha, 790 p.
- Teplárna ČB (2020): Teplárna Česká Budějovice. – URL: <http://www.teplarna-cb.cz/hnizdo/> (přístup 15. 1. 2020).
- Závora J. & Pykal J. (2019): Pravidelné přezimování sokola stěhovavého tundrového (*Falco peregrinus calidus*) v Českých Budějovicích v letech 2013–2017. – In: Kubelka V., Havlíček J., Nácarová J., Mikeš V., Bureš J., Pykal J., Klimeš A. & Vlček J. (eds), Sborník abstraktů z 6. jihočeské ornitologické konference, pp. 95–96, Jihočeský ornitologický klub, České Budějovice.
- Žďárek P., Koza V. & Kubelka V. (2015): Bahňáci – od běžných druhů po nejvzácnější zatoulance – čím jsou výjimeční a jak je určovat? – Vanellus 10: 9–34.

Adresy autorů dílčích komentářů:

Martin Lazarovič, Záhvozdí 4, CZ – 384 51 Želnavá, e-mail: martinlazarovic@gmail.com

Aleš Vondrka, Správa NP Šumava, 1. máje 260, CZ – 385 01 Vimperk, e-mail: ales.vondrka@npsumava.cz

Došlo: 28. 2. 2020

Přijato: 25. 6. 2020